

Kvartalsrapport 1/2015

RESULTATREGNSKAP

BALANSE

NOTER

Innhold

Styrets beretning	3
Regnskap KLP konsern	8
Resultatregnskap	8
Balanse	9
Egenkapitaloppstilling	10
Kontantstrømoppstilling	11
Noter til regnskapet	12
Note 1 Regnskapsprinsipper	12
Note 2 Segmentinformasjon – resultat etter IFRS pr. virksomhetsområde	16
Note 3 Premieinntekter for egen regning	16
Note 4 Andre inntekter	16
Note 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	17
Note 6 Driftskostnader	17
Note 7 Andre kostnader	17
Note 8 Investerings eiendom	18
Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	18
Note 10 Innlån	21
Note 11 Virkelig verdi hierarki	23
Note 12 Likviditetsrisiko	27
Note 13 Renterisiko	29
Note 14 Kredittrisiko	32
Note 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	35
Note 16 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	36
Note 17 Annen kortsiktig gjeld	37
Nøkkeltall – akkumulert	38
Ikke-finansielt regnskap	41
Note 1 Dialog	42
Note 2 Energiforbruk	42
Regnskap Kommunal Landspensjonskasse	43
Resultatregnskap	44
Balanse	45
Egenkapitaloppstilling	46
Kontantstrømoppstilling	47
Noter til regnskapet	48
Note 1 Regnskapsprinsipper	48
Note 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer	48
Note 3 Premieinntekter for egen regning	48
Note 4 Erstatninger	48
Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader	49
Note 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	49
Note 7 Virkelig verdi hierarki	57
Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	66
Note 9 Forpliktelser	68
Note 10 Forsikringsforpliktelser	68

Rapport første kvartal 2015

Solid avkastning preget første kvartal

- Verdijustert avkastning kollektivporteføljen offentlig tjenestepensjon 2,2 prosent
- Bokført avkastning kollektivporteføljen offentlig tjenestepensjon 1,0 prosent
- Avkastning selskapsporteføljen 1,3 prosent
- Siste del av den store flytteprosessen er i havn. Til sammen har 292 000 personer kommet til KLP siden 2013

KLP – kundeeiet konsern i utvikling

Konsernet hadde ved utgangen av kvartalet en forvaltningskapital på 513 milliarder kroner, hvorav en stor del av veksten kan tilskrives tilflytting. Driftsresultatet for første kvartal ble 6 967 millioner kroner.

Tilflyttingen av nye kunder fra DNB Livsforsikring og Storebrand er nå i stor grad gjennomført i henhold til plan og uten større komplikasjoner. Totalt har 83 kommuner og 344 bedrifter gjennomført planlagt flytting gjennom perioden 2013 til 2015. Dette innebærer at tilsammen 292 000 nye medlemmer er registrert inn i selskapets pensjonsordning. Å ønske nye medlemmer velkommen i KLP er først og fremst inspirerende, men har også vært en operasjonelt krevende prosess som er gjennomført uten større kostnadsbelastninger for selskapet.

I det følgende kommenteres de ulike virksomhetene

Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringselskap (KLP)

KLP er et livsforsikringselskap med offentlig tjenestepensjon som hovedprodukt. Selskapet er et gjensidig selskap hvor kundene på offentlig tjenestepensjon også er eiere av selskapet. KLP er morselskap i KLP-konsernet som leverer et bredt utvalg av finansielle produkter og tjenester rettet mot offentlig sektor og dens ansatte.

Resultater første kvartal 2015

Avkastningsresultat

KLP oppnådde i første kvartal 2015 et tilfredsstillende avkastningsresultat (avkastning ut over grunnlagsrente) på 1,3 milliarder kroner (0,6). Finansinntekter fra kundemidler utgjør 8,4 milliarder kroner (4,5) i kvartalet. Verdijustert avkastning på kollektivporteføljen ble 2,2 prosent i kvartalet og bokført avkastning ble 1,0 prosent.

Risikoresultat

Det var ingen uventede risikoforhold av betydning i selskapets forsikringsbestand i første kvartal. Risikoresultatet ble 180 millioner kroner for kvartalet. Det er foreløpig fordelt med 87 millioner kroner til kunders resultat og 93 millioner kroner til selskapsresultatet for avsetning i risiko-utjevningfond.

Administrasjonsresultat

Selskapets administrasjonsresultat viser et overskudd på 58 millioner kroner (36) i første kvartal av 2015. Resultatet skyldes sterk inntektsutvikling og god kostnadsstyring.

Samlet resultat

Resultat til selskapet ble 581 millioner kroner for kvartalet. Kunders resultat ble 1 413 millioner kroner.

Millioner kroner	Kunder	Selskap	Sum
Avkastningsresultat	1 327	5	1 332
Risikoresultat	87	93	180
Rentegarantipremie		196	196
Administrasjonsresultat		58	58
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og andre inntekter / kostnader i ikke teknisk regnskap		240	240
Skatt	-	-11	-11
Resultat 1. kvartal 2015	1 413	581	1 995
Resultat 1. kvartal 2014	703	319	1 022

Uførereform

Ny uføreordning i offentlig tjenestepensjon trådte i kraft 1. januar 2015. Endringene medfører merkbart reduserte uførekostnader i tjenestepensjonsordningen over tid.

¹ Tall i parentes angir tilsvarende verdi for første kvartal i 2014

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen viser en vekst i kvartalet på 16,5 milliarder kroner og utgjør 431,5 milliarder kroner. Veksten skyldes økning i forsikringsforpliktelsene på offentlig tjenestepensjon inkludert ny tilflytting.

Kapitaldekningen i KLP var ved utgangen av kvartalet 9,5 prosent (10,1), og kjernekapital-dekningen var 8,1 prosent (8,5). Svekkelsen skyldes veksten i balansen på grunn av stor tilflytting hvor tilhørende egenkapitaltilskudd ikke er innbetalt.

I løpet av kvartalet er kursreguleringsfondet styrket med ytterligere 4,6 milliarder kroner til 24,1 milliarder kroner. Fondet er en solid buffer for svingninger i finansmarkedene. Tilleggs-avsetninger utgjør 17,1 milliarder kroner.

KLP hadde ved utgangen av kvartalet en total soliditetskapital på 80,2 milliarder kroner som tilsvarer 22,5 prosent av forsikringsfond med rentegaranti.

Styret vurderer selskapets soliditet som tilfredsstillende i forhold til balansens sammensetning og rådende markedsf forhold, både under nåværende og nye Solvens II krav.

Nøkkeltall

Premieinntekter

Premieinntektene uten mottatt premiereserve ved flytting ble 5 913 millioner kroner (4 612).

Erstatninger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger økte med 16,9 prosent og utgjorde 3 645 millioner kroner (3 117) i første kvartal.

Flytting av kundemidler

Netto effekt av flytting besluttet høsten 2014 med effekt fra 1. januar 2015 er regnskapsført i kvartalet med 9 909 millioner kroner (17 474).

Forvaltning av kollektivporteføljen

Eiendelene i kollektivporteføljen utgjorde 403,5 milliarder kroner (336,6) og var investert som vist nedenfor;

Alle tall i prosent	1. kvartal 2015		1. kvartal 2014	
	Andel	Avkastning	Andel	Avkastning
EIENDELER				
Aksjer	21,8	4,7	17,4	1,8
Omløpsobligasjoner	21,5	1,8	21,1	2,2
Anleggs-/HTF-obligasjoner	27,1	1,1	29,2	1,1
Utlån	11,3	0,7	10,8	0,8
Eiendom	10,8	2,8	11,5	1,2
Andre finansielle eiendeler	7,5	0,4	10,1	0,6

Aksjer

Samlet eksponering i aksjer inkludert aksjederivater samt spesialfond utgjorde 21,8 prosent. Aksjemarkedene hadde en positiv utvikling i kvartalet.

Omløpsobligasjoner

Omløpsobligasjoner utgjorde 21,5 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen. Den internasjonale kredittobligasjonsindeksen KLP benytter, hadde en valutasikret avkastning på 2,4 prosent i første kvartal 2015. Indeksen for internasjonale statsobligasjoner steg 3,0 prosent, mens den norske statsobligasjonsindeksen økte med 0,4 prosent.

Obligasjoner som holdes til forfall

Investering i obligasjoner som holdes til forfall, utgjorde 27,1 prosent av kollektivporteføljen, hvilket er noe under den langsiktige målsettingen. Dette er delvis kompensert ved økning av direkte lån. Ikke regnskapsførte merverdier utgjør 14,6 milliarder kroner. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av kredittverdige institusjoner. Det er ikke foretatt nedskrivninger som følge av kredittap.

Eiendom

Eiendomsinvesteringer utgjorde 10,8 prosent av kollektivporteføljen. KLP gjennomfører en grundig verdivurdering av sin eiendomsmasse hvert kvartal. Gjennomgangen i første kvartal 2015 viser stabilitet i prisingen av investerings-eiendommer. Eiendomsverdiene i kollektivporteføljen er oppregulert med 294 millioner kroner. Inkluderes effekten av valutasikring på utenlandske eiendommer utgjør oppreguleringen 601 millioner kroner. Virksomhetsavkastningen i kollektivporteføljen var 2,8 prosent.

Utlån

Utlån i kollektivporteføljen var 44,6 milliarder kroner. Dette fordelte seg med 40,8 milliarder kroner i utlån til kommuner og andre virksomheter, og 3,9 milliarder kroner i pantsikrede boliglån. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet, uten tap på kommunelån og meget beskjedne avsetninger til tap på boliglån. Ikke regnskapsførte merverdier i utlånsporteføljen (fastrentelån) utgjorde 1 037 millioner kroner pr 31. mars 2015.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapital og innlånt ansvarlig kapital.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med en målsetting om stabil avkastning og vekst i egenkapitalen. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 1,3 prosent i første kvartal.

Rammebetingelser, produkt- og markedsforhold og eierrelasjoner.

Implementering av Solvens II-regelverket gjøres gradvis ved at det i 2015 stilles krav til selskapenes forberedelser med særlig vekt på organisering og rapportering. Det endelige regelverket inkludert de nye kravene til solvens blir gjort gjeldende fra 1. januar 2016. Kapitalkravene under det nye regelverket vil bli strengere enn tidligere, men foreløpige beregninger viser at selskapet vil tilfredsstillende disse. KLP følger opp sitt arbeide med å forberede overgangen, gjennom å jobbe mye med selskapets egne prosesser rund risiko og soliditet (ORSA-prosessen). Selskapet har allerede sine uavhengige kontrollfunksjoner som egen risikostyrings- og compliancefunksjon. Implementering av egen løsning for rapportering av risiko og solvens iht. Solvens II-regelverket er i rute, og vil benyttes ved prøverapporteringene i år.

Eiermøter

Det er gjennomført åtte valgmøter med 157 deltakere i forkant av generalforsamlingen. Det er sendt ut invitasjon til ressursgrupper for rådmenn. Disse møtene avholdes i mai.

Styret har foreslått en revisjon av selskapets vedtekter der det er gjort nødvendige endringer slik at selskapets vedtekter blir i tråd med Solvens II-regelverket og tilpasses ny lov om finansforetak og finanskonsern. Styrets forslag til vedtektsendringer forelegges generalforsamlingen i KLP 12. mai 2015, og vil tre i kraft 1. januar 2016.

Datterselskapenes forretningsområder

Privat tjenestepensjon

Konsernets satsing på privat tjenestepensjon skjer i datterselskapet KLP Bedriftspensjon AS.

Det er høy markedsaktivitet i KLP Bedriftspensjon, og dette gir en tilfredsstillende volumvekst. Selskapet har 2,5 milliarder kroner i forvaltningskapital etter første kvartal. 148 nye kunder tegnet pensjonsavtale i KLP Bedriftspensjon første kvartal. I tillegg er det tilflyttet 160 pensjonskapitalbevis.

KLP Bedriftspensjon oppnådde en bokført avkastning på kollektivporteføljen på 1,3 prosent og en verdijustert avkastning på 2,0 prosent i første kvartal. Kundene på innskuddspensjon oppnådde en avkastning på 3,3 prosent for kvartalet. Av avkastningsresultatet på 5,5 millioner kroner er det gjort en foreløpig fordeling med 5,2 millioner kroner til kundene, 0,3 millioner kroner tilfaller selskapet.

Resultat til pensjonskundene for første kvartal utgjør 0,5 millioner kroner. Administrasjonsresultatet utgjør minus 7,1 millioner kroner, (-7,6). Selskapets totalresultat for første kvartal utgjør minus 7,1 millioner kroner (-5,6). Selskapet foretok en kapitalutvidelse på 25 millioner kroner i første kvartal.

Prosent	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Kollektivporteføljen			
Kapitalavkastning I	1,3 %	1,0 %	4,2 %
Kapitalavkastning II	2,0 %	1,2 %	6,1 %
Innskuddspensjon med investeringsvalg	3,3 %	1,7 %	8,8 %
Profil P90	5,5 %	1,6 %	8,9 %
Profil P70	4,5 %	1,7 %	8,9 %
Profil P50	3,5 %	1,7 %	9,2 %
Profil P30	2,5 %	1,9 %	8,4 %
Profil PM	0,4 %	0,6 %	2,3 %

Skadeforsikring

KLP Skadeforsikring AS er en betydelig leverandør av skadeforsikring til kommuner og fylkeskommuner. I tillegg har selskapet et voksende antall kunder innen kommunale foretak og bedrifter i beslektede sektorer. KLP Skadeforsikring er kvalitetssertifisert etter ISO 9001 standard.

Driftsresultatet (før skatt) for årets første tre måneder var 1,2 millioner kroner. På samme tid i fjor var resultatet 13,6 millioner kroner.

Kvartalet preges av to store brannskader med en samlet erstatningskostnad for egen regning på 63 millioner kroner. Avviklingen av tidligere skadeårganger er fortsatt positiv, og det er i kvartalet inntektsført 7,4 millioner kroner ved regulering av tidligere års reserver. Videre er det kostnadsført 34,6 millioner kroner knyttet til naturskader i kvartalet. Finansinntektene var meget tilfredsstillende med en samlet avkastning på 1,9 prosent.

Pr. første kvartal	2015	2014
Skadeprosent ¹	131,6	91,5
Kostnadsprosent ¹	22,2	25,1
Totalkostnadsprosent ¹	153,8	116,6

¹ For egen regning

Salgsaktiviteten rettet mot offentlige kunder resulterte i et salg på 6,4 millioner kroner i kvartalet. Selskapet har hittil i år deltatt i seks anbudskonkurranser og vunnet flere av disse.

I kvartalet er det innrapportert to eiendomsskader over 5 millioner kroner med en samlet brutto erstatningskostnad på 117,1 millioner kroner. Av dette vil reassuransen dekke 54 millioner kroner.

I bedriftsmarkedet resulterte salgsaktiviteten i et brutto salg på 4,9 millioner kroner i kvartalet. Det er levert 76 tilbud i kvartalet og selskapet fikk aksept i 32 av disse.

I perioden er det innrapportert én eiendomsskade over 5 millioner kroner med en samlet estimert kostnad på 7,7 millioner kroner.

Salgsaktiviteten mot personmarkedet resulterte i et brutto nysalg på 28,8 millioner kroner, en økning sammenlignet med samme periode i fjor. Medlemsandelen av årets salg var 84,7 prosent.

Det er innrapportert fem større eiendomsskader så langt i år fra personmarkedet, med en samlet kostnad på 22,3 millioner kroner.

Netto finansinntekt i første kvartal var 73,9 millioner kroner, mot 49,3 millioner kroner på samme tid foregående år. Alle aktivaklassene ga et positivt bidrag.

Selskapet har i kvartalet økt investeringene i selskapets to eiendoms-ANS med 51,9 millioner kroner. Videre er selskapets eiendomsinvesteringer i kvartalet oppregulert med 15,3 millioner kroner.

Kapitaldekningen var 41,8 prosent, mot 44,0 prosent pr. årsslutt 2014.

Kapital- og fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter verdipapirinvesteringer på vegne av KLP-konsernet og andre kunder. Totalt ble det forvaltet 391 milliarder kroner ved utgangen av mars 2015. Dette er en økning på 76 milliarder kroner fra samme tid i fjor. Hoveddelen av midlene er forvaltet på vegne av Kommunal Landspensjonskasse og datterselskap i KLP konsernet.

Netto nyttegning i KLP fondene i første kvartal 2015 var på 5 012 millioner kroner, av dette kom 2 494 millioner kroner fra konserneksterne kunder.

KLP Kapitalforvaltning oppnådde et samlet resultat før skatt på 10,3 millioner kroner pr første kvartal 2015. For tilsvarende periode i 2014 var det samlede resultatet på -14,1 millioner kroner.

KLP Kapitalforvaltning AS og KLP Fondsforvaltning AS ble fusjonert med virkning fra 1. januar 2015. Formelt sett var KLP Fondsforvaltning AS det overtagende selskap. Det nye selskapet viderefører navnet KLP Kapitalforvaltning AS.

Banken

Driftsresultat før skatt for første kvartal ble 1,8 millioner kroner (10,4) for KLP Banken konsern. Balansen er økt med 0,7 milliarder kroner siden forrige årsskifte, i hovedsak som følge av vekst i utlån til boligformål.

Aktiviteten i personmarkedet har samlet sett gitt et resultatbidrag til konsernet på minus 2,6 millioner kroner (-8,4) i første kvartal. Resultatet i KLP Kommunekreditt AS ble 0,8 millioner kroner (18,8). Resultatnedgangen sammenlignet med fjoråret har sammenheng med noe lavere rentenetto på

offentlige lån samt urealiserte tap på selskapets likviditetsplasseringer. Nye regnskapsregler medfører at hele den fastsatte årsavgiften til Bankenes Sikringsfond for 2015 er kostnadsført i første kvartal med 4,9 millioner kroner. Den underliggende bankdriften har samlet sett hatt en positiv utvikling og netto renteinntekter i kvartalet ble 38,4 millioner kroner mot 31,4 millioner på samme tid i fjor.

Boliglån totalt er opp 831 millioner kroner hittil i år (207) til 9,4 milliarder kroner.

KLP Boligkreditt AS hadde sitt første driftsår i 2014. Selskapet finansierer en del av bankkonsernets boliglån ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapet hadde ved utløpet av første kvartal en utlånsbalanse på 4,0 milliarder kroner og hadde utstedt obligasjoner med fortrinnsrett tilsvarende 2,3 milliarder kroner. Alle boliglån er kjøpt fra selskaper i KLP konsernet. Selskapsresultatet for første kvartal ble 4,6 millioner kroner før skatt.

Innskudd fra personer og bedrifter er opp 877 millioner kroner hittil i år til 7,1 milliarder kroner, mot 4,7 milliarder kroner på samme tid i fjor. Offentlige lån i KLP Kommunekreditt AS er ned 387 millioner kroner hittil i år (-304) til 16,0 milliarder kroner. Forvaltede lån for KLP er opp 2,8 milliarder kroner hittil i år til 40,8 milliarder kroner, hvorav engasjementer i utlandet utgjør 6,9 milliarder.

Verdiendringer påvirker resultatet i bankkonsernet negativt i første kvartal med minus 11,6 millioner kroner (3,9). Dette skyldes i hovedsak utviklingen i verdien på likviditetsplasseringer i KLP Kommunekreditt AS. Det har vært svært lave tap på utlån i første kvartal og tidligere tapsføringer på boliglån er reversert med 0,4 millioner kroner.

Bankkonsernets kostnader hittil i år er 46,3 millioner kroner, mot 41,0 millioner kroner på samme tid i fjor.

Konsernets resultat etter skatt for første kvartal ble minus 1,3 millioner kroner mot 7,6 millioner kroner på samme tid i fjor.

Samfunnsansvar

Fornybar energi er et sentralt tema innen KLPs samfunnsansvar. I januar inviterte KLP, sammen med Norsif og WWF, til åpent seminar om investeringer i fornybar energi. Fornybar energi er et marked i stor utvikling, og med potensiale for vekst. KLP har økt investeringene i fornybar energi i første kvartal, og har ambisjoner om å øke ytterligere fremover.

KLPs energi- og klimaregnskap for 2014 er nå publisert. KLPs klimamål for 2014 var å redusere tonn CO² ekvivalenter (e) pr ansatt med 5 prosent. Totalt antall tonn CO² ekvivalenter pr ansatt i 2014 var 1,2. Det var en nedgang fra 2013 på 13,8 prosent. KLP er klimanøytral. Det vil si at KLP kjøper kvoter tilsvarende beregnet utslipp av tonn CO² ekvivalenter rapportert i klimaregnskapet. I februar inngikk KLP et toårig samarbeid med Norsk Folkehjelp knyttet til integrering av mennesker på asylmottak. Målsettingen med prosjektsponsoratet er å bidra til at integrering starter tidlig, og at KLP ansattes kunnskap kan bidra til en bedre start på det nye livet i Norge.

Fremtidsutsikter

Med vedvarende lave renter, fortsatt stor usikkerhet rundt global vekst og tvil knyttet til situasjonen rundt Hellas, vil selskapet benytte positive resultater til å fortsette styrkingen av bufferkapital.

Stor tilflytting og organisk vekst har økt balansen i større grad enn kapitalbyggingen. I tillegg ønsker selskapet å være i forkant av refinansiering av kommende forfall av ansvarlig

lån i 2016 og 2017. KLP planlegger derfor å utstede et nytt ansvarlig lån i andre kvartal med betingelser som tilfredsstiller Solvens II-regelverket.

KLP er kundeeiet. Arbeidet med å videreutvikle selskapets produkter og tjenester til beste for eiere og kunder står derfor helt sentralt. KLP vil også fremover arbeide for god avkastning, lave kostnader, og god service for å bidra til en konkurransedyktig verdiskaping.

Oslo, 12. mai 2015

Styret i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringselskap

Liv Kari Eskeland
Leder

Egil Johansen
Nestleder

Marit Torgersen

Jan Helge Gulbrandsen

Cathrine Klouman

Lars Vorland

Susanne Torp-Hansen
Valgt av og blant de ansatte

Freddy Larsen
Valgt av og blant de ansatte

Resultatregnskap

KLP konsern

Note	Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
3	Premieinntekter for egen regning	16 296	26 565	63 611
	Netto avkastning fra finansielle eiendeler	3 070	2 746	12 185
	Netto renteinntekter bank	39	31	133
	Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter	7 021	2 337	13 809
8	Netto inntekter fra investerings eiendommer	1 190	496	4 054
4	Andre inntekter	235	178	871
	Minoritetens andel av avkastning på finansielle instrumenter	-1 999	-430	-3 343
	Sum netto inntekter	25 852	31 924	91 321
	Erstatninger for egen regning	-4 110	-7 423	-18 643
	Endring i forsikringsmessige avsetninger	-14 077	-20 887	-51 848
5	Rentekostnad og verdiendring ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	-88	-30	-807
6	Driftskostnader	-390	-355	-1 167
7	Andre kostnader	-220	-173	-800
	Sum kostnader	-18 884	-28 869	-73 265
	Driftsresultat	6 967	3 055	18 056
	Til/fra kursreguleringsfond i livsforsikring	-4 592	-1 766	-9 130
	Til/fra tilleggsavsetning og bufferavsetning i livsforsikring	0	0	-3 415
	Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	-1 710	-910	-4 322
	Resultat før skatt	665	379	1 189
	Skattekostnad ¹	-135	-90	-324
	Resultat	530	290	865
	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	0	0	-218
	Justering av forsikringsforpliktelsene	0	0	20
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	53
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	-144
	Revaluering eiendommer til bruk i egen virksomhet	36	32	195
	Valutaomregning utenlandske datterselskaper	-237	-208	-678
	Justering av forsikringsforpliktelsene	239	207	678
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	-11	0	-53
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	28	30	142
	Sum utvidet resultat	28	30	-2
	Totalresultat	559	320	863

¹ Skattekostnad er inkludert minoritetens andel med 49 (24)

Balanse

KLP konsern

Note	Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
	Utsatt skattefordel	76	0	88
	Andre immaterielle eiendeler	466	386	448
	Varige driftsmidler	1 225	1 068	1 198
	Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	313	38	248
8,11	Investeringseiendom	44 576	39 776	44 467
9,14	Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	31 885	31 832	30 620
9,14	Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	89 138	75 523	86 974
9,11,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi over resultat	2 214	2 134	2 269
9,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost	67 794	55 090	64 741
9,11,14	Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	155 400	129 947	152 489
9,11	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	110 652	74 709	101 123
9,11,14	Finansielle derivater	1 913	2 097	1 785
9	Fordringer	3 303	5 111	1 345
9	Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	947	663	842
	Kontanter og bankinnskudd	3 320	3 116	2 257
	SUM EIENDELER	513 221	421 491	490 894
	Innskutt egenkapital	9 179	7 717	9 173
	Opptjent egenkapital	9 030	7 929	8 471
	SUM EGENKAPITAL	18 209	15 645	17 644
9,10	Fondsobligasjonslån	1 386	941	1 253
9,10	Ansvarlig lånekapital	3 377	3 159	3 423
	Pensjonsforpliktelse	755	622	755
15	Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	399 698	336 415	379 912
15	Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	947	663	842
	Premie-, erstatnings-, og sikkerhetsfondsavsetning i skadeforsikring	3 052	2 907	2 555
9,10	Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	18 330	17 033	18 468
9,10	Gjeld til kredittinstitusjoner	5 273	3 475	5 220
9,10	Gjeld til og innskudd kunder	7 128	4 706	6 251
9,11	Finansielle derivater	5 972	1 108	11 549
	Utsatt skatt	157	96	170
17	Annen kortsiktig gjeld	6 971	5 894	5 885
	Minoritetsinteresse klassifisert som gjeld	41 965	28 826	36 968
	SUM GJELD	495 012	405 846	473 250
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	513 221	421 491	490 894
	Betingede forpliktelse	9 587	9 254	13 256

Egenkapitaloppstilling

KLP konsern

2015 Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2015	9 173	8 471	17 644
Resultat		530	530
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		0	0
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		28	28
Sum utvidet resultat		28	28
Sum totalresultat		559	559
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	6	0	6
Sum transaksjoner med eierne	6	0	6
Egenkapital 31.03.2015	9 179	9 030	18 209

2014 Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2014	7 659	7 609	15 268
Resultat		290	290
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		0	0
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		30	30
Sum utvidet resultat		30	30
Sum totalresultat		320	320
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	58	0	58
Sum transaksjoner med eierne	58	0	58
Egenkapital 31.03.2014	7 717	7 929	15 645

Kontantstrømoppstilling

KLP konsern

Millioner kroner	01.01.2015- 31.03.2015	01.01.2014- 31.12.2014	01.01.2014- 30.09.2014	01.01.2014- 31.06.2014	01.01.2014- 31.03.2014
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktivitet	1 197	-3 819	-999	94	485
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter ¹	-105	-162	-105	-69	-31
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter ²	-30	3 342	1 593	-270	-235
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	1 063	-639	489	-245	220
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	2 257	2 896	2 896	2 896	2 896
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	3 320	2 257	3 385	2 651	3 116

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto inbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak av lån og nedbetaling av gjeld.

Noter til regnskapet

KLP konsern

Note 1

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for perioden 01.01.2015 – 31.03.2015.

Den delen av delårsrapporten som gjelder konsernregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 Delårsrapportering.

De samme regnskapsprinsippene og beregningsmetoder er fulgt i delårsregnskapet som i siste årsregnskap.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2014. Dette ligger tilgjengelig på KLPs nettside klp.no.

Note 2 SEGMENTINFORMASJON

Millioner kroner	Kollektiv pensjon offentlig			Kollektiv pensjon privat			Skadeforsikring		
	31.03.15	31.03.14	Året 2014	31.03.15	31.03.14	Året 2014	31.03.15	31.03.14	Året 2014
Premieinntekter f.e.r. fra eksterne kunder ¹	15 939	26 175	62 379	113	191	410	244	199	823
Premieinntekter f.e.r. fra andre konsernselskaper ¹	9	18	76	0	0	0	3	3	19
Netto finansinntekter fra investeringer	8 775	4 745	25 204	54	26	139	75	51	240
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	232	184	1 224	1	0	2	0	0	1
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Minoritetens andel av avkastning på finansielle instrumenter									
Sum inntekter	24 955	31 121	88 882	168	217	551	322	253	1 083
Erstatninger f.e.r.	-3 771	-7 222	-17 996	-20	-17	-66	-319	-184	-581
Forsikringsmessige avsetninger f.e.r.	-14 002	-20 692	-51 405	-128	-192	-441	53	-4	-1
Kostnader innlån	-88	-30	-807	0	0	0	0	0	0
Kostnader innlån fra andre konsernselskaper	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-216	-199	-692	-12	-10	-42	-55	-51	-193
Avskrivninger	-18	-20	-79	0	0	-1	-1	-1	-4
Andre kostnader	-220	-173	-799	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	-18 315	-28 336	-71 777	-161	-219	-550	-321	-240	-779
Driftsresultat	6 640	2 785	17 105	8	-2	1	1	14	304
Midler tilført forsikringskundene ²	-6 048	-2 466	-16 146	-15	-4	-23	0	0	0
Resultat før skatt	592	319	959	-7	-6	-23	1	14	304
Skattekostnad	-11	0	35	0	0	0	-10	-1	-64
Resultat etter skatt	581	319	994	-7	-6	-23	-9	12	240
Endring i utvidet resultat	0	0	-143	0	0	-2	0	0	-16
Totalresultat	581	319	852	-7	-6	-25	-9	12	223
Eiendeler	431 327	360 675	415 030	2 498	2 020	2 270	4 429	4 036	3 945
Gjeld	413 285	345 161	397 576	2 376	1 922	2 167	3 316	3 050	2 824

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre selskaper.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

Note 2 SEGMENTINFORMASJON (FORTS.)

Millioner kroner	Bank			Kapitalforvaltning			Øvrige		
	31.03.15	31.03.14	Året 2014	31.03.15	31.03.14	Året 2014	31.03.15	31.03.14	Året 2014
Premieinntekter f.e.r. fra eksterne kunder ¹	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Premieinntekter f.e.r. fra andre konsernselskaper ¹	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	27	35	118	3	3	6	0	0	0
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	3	2	10	0	0	0	2	2	8
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	14	14	58	74	103	419	0	0	0
Minoritetens andel av avkastning på finansielle instrumenter									
Sum inntekter	44	51	186	77	106	424	2	2	8
Erstatninger f.e.r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Forsikringsmessige avsetninger f.e.r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader innlån	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader innlån fra andre konsernselskaper	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-42	-37	-155	-66	-120	-366	-3	-2	-7
Avskrivninger	-1	-1	-3	-1	0	-2	0	0	0
Andre kostnader	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	-43	-38	-158	-67	-120	-368	-3	-2	-7
Driftsresultat	2	14	28	10	-14	56	-1	1	1
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultat før skatt	2	14	28	10	-14	56	-1	1	1
Skattekostnad	0	-4	-7	0	0	-14	0	0	0
Resultat etter skatt	1	10	21	10	-14	42	-1	1	0
Endring i utvidet resultat	0	0	-4	0	0	0	0	0	0
Totalresultat	1	10	16	10	-14	42	-1	1	0
Eiendeler	30 467	26 106	29 758	374	288	355	9	11	11
Gjeld	29 194	24 823	28 469	180	138	172	2	2	3

Note 2 SEGMENTINFORMASJON (FORTS.)

Millioner kroner	Elimineringer			Sum		
	31.03.15	31.03.14	Året 2014	31.03.15	31.03.14	Året 2014
Premieinntekter f.e.r. fra eksterne kunder ¹	0	0	0	16 296	26 565	63 611
Premieinntekter f.e.r. fra andre konsernselskaper ¹	-12	-21	-95	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	2 385	752	4 474	11 320	5 611	30 181
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	-5	-8	-375	233	180	871
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	-86	-119	-477	2	-2	0
Minoritetens andel av avkastning på finansielle instrumenter	-1 999	-430	-3 343	-1 999	-430	-3 343
Sum inntekter	282	173	186	25 852	31 924	91 321
Erstatninger f.e.r.	0	0	0	-4 110	-7 423	-18 643
Forsikringsmessige avsetninger f.e.r.	0	0	0	-14 077	-20 888	-51 848
Kostnader innlån	0	0	0	-88	-30	-807
Kostnader innlån fra andre konsernselskaper	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	30	90	376	-364	-328	-1 079
Avskrivninger	-6	-5	0	-27	-27	-89
Andre kostnader	0	0	0	-220	-173	-800
Sum kostnader	25	85	376	-18 884	-28 869	-73 265
Driftsresultat	307	258	562	6 967	3 055	18 056
Midler tilført forsikringskundene ²	-240	-207	-698	-6 302	-2 677	-16 867
Resultat før skatt	67	51	-136	665	379	1 189
Skattekostnad	-114	-85	-273	-135	-90	-324
Resultat etter skatt	-47	-34	-409	530	290	865
Endring i utvidet resultat	28	30	164	28	30	-2
Totalresultat	-18	-4	-245	559	320	863
Eiendeler	44 116	28 404	39 524	513 221	421 491	490 894
Gjeld	46 658	30 750	42 040	495 012	405 846	473 250

Ledelsen har identifisert virksomhetssegmentene, og intern rapportering støtter opp under disse. KLP konsernets virksomhet er inndelt i de fem områdene kollektiv pensjon offentlig, kollektiv pensjon privat, skadeforsikring, bank og kapitalforvaltning. All virksomhet er rettet mot kunder i Norge.

Kollektiv pensjon offentlig

Kommunal Landspensjonskasse tilbyr kollektiv offentlig tjenstepensjon.

Kollektiv pensjon privat

KLP Bedriftspensjon AS tilbyr produkter til foretak innen både offentlig og privat sektor.

Skadeforsikring

KLP Skadeforsikring AS tilbyr ting- og personskadeprodukter til arbeidsgivere innen offentlig og privat sektor. I tillegg tilbys et bredt spekter av standard forsikringsprodukter til personmarkedet.

Bank

KLPs bankvirksomhet omfatter selskapene KLP Banken Holding AS og dets heleide datterselskaper: KLP Banken AS, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Bankvirksomheten omfatter tjenester som innskudd og utlån til personmarkedet, samt utlån med offentlig garanti.

Kapitalforvaltning

Kapitalforvaltning tilbys fra selskapet KLP Kapitalforvaltning AS. Selskapet tilbyr et bredt utvalg av verdipapirfond både til personkunder og institusjonelle kunder. Verdipapirforvaltningen har en samfunnsansvarlig profil.

Øvrig

Øvrige segmenter består av KLP Forsikringservice AS som tilbyr et bredt tjenestespekter til kommunale pensjonskasser

Note 3 PREMIEINNETEKTER FOR EGEN REGNING

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Forfalte premier, brutto	6 237	4 867	27 326
Avgitte gjenforsikringspremier	-11	-14	-12
Overføring av premiereserve fra andre	10 070	21 712	36 298
Sum premieinntekter for egen regning	16 296	26 565	63 611

Note 4 ANDRE INNTEKTER

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Tilskudd AFP	219	173	775
Øvrige inntekter	16	6	95
Sum andre inntekter	235	178	871

Note 5 RENTEKOSTNAD OG VERDIENDRING ANSVARLIGE LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
ANSVARLIGE LÅN			
Rentekostnader ¹	-35	-37	-165
Verdiendring	81	29	-259
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån	46	-8	-424
FONDSOBLIGASJONSLÅN			
Rentekostnader	-15	-11	-49
Verdiendring	-119	-11	-333
Sum rentekostnader og verdiendring fondsobligasjonslån	-134	-22	-382
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	-88	-30	-807

¹ Rentekostnader inkluderer amortisering av underkurs.

Noten gir en spesifisering av linjen «Rentekostnad og verdiendring ansvarlig lån og fondsobligasjonslån» fordelt på rentekostnader og verdiendring i periodene angitt.

Verdiendringene kommer i stor grad av at lånene er denominert i utenlandsk valuta. Det ene ansvarlige lånet er utstedt i euro, mens det andre ansvarlige lånet og fondsobligasjonslånet er utstedt i japanske yen. På fondsobligasjonslånet er det benyttet sikringsbokføring (virkelig verdisikring). De to ansvarlige lånene er valutasikret gjennom investeringer i tilsvarende valuta. Sikringseffekten oppnås ved at både innlån og investering bokføres til dagskurs. Bruken av sikring innebærer i praksis en minimal total resultat effekt hvis man hensyntar sikringsobjekt og sikringsinstrument samlet. For mer informasjon vedrørende sikring og betingelser på de ansvarlige lånene og fondsobligasjonslånet henvises det til siste publiserte [årsrapport](#).

Note 6 DRIFTSKOSTNADER

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Personalkostnader	237	207	736
Avskrivninger	27	27	109
Andre driftskostnader	126	121	322
Sum driftskostnader	390	355	1 167

Note 7 ANDRE KOSTNADER

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Kostnader AFP	219	173	775
Andre kostnader	1	1	25
Sum andre kostnader	220	173	800

Note 8 INVESTERINGSEIENDOM

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
RESULTAT: NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGSEIENDOMMER			
Netto leieinntekter m.v.	628	525	2 033
Verdiregulering	322	- 236	1 343
Valutaomregning utenlandske datterselskaper	239	207	678
Netto inntekter fra investeringseiendommer	1 190	496	4 054

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	Året 2014
BALANSE: INVESTERINGSEIENDOM			
Investeringseiendom 01.01	44 467	39 744	39 744
Verdiregulering inkl. valutaomregning	322	-236	1 343
Netto tilgang	-237	242	3 357
Øvrige endringer	23	26	23
Investeringseiendom 31.03/31.12	44 576	39 776	44 467

Note 9 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Virkelig verdi defineres som den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet. Virkelig verdi av investeringer notert i et aktivt marked er basert på gjeldende kjøpskurs. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller regulerings-myndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for aksjer:

- Oslo Børs
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Reuters

Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Reuters.

b) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje-anbefalingene til Verdipapirfondenes forening.

Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salgs- / kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen. Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Selskapet har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSESX) som en tilnærming for unoterte aksjer.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger, så hentes det inn vurderinger fra meglere som benyttes som grunnlag for å estimere en antatt markedspris.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises som hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Barclays Capital Indices
- Bloomberg
- Reuters

Barclays Capital Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis stat og foretaksobligasjoner). Deretter benyttes Bloomberg foran Reuters med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

Note 9 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer - annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. For de papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Ved teoretisk prising benyttes en nullkupongkurve, samt rentedifferansekurver til prisingen. Reuters benyttes som kilde til nullkupongkurven fra 0 til 10 år. Fra 12 år og over benyttes Bloomberg som kilde siden Reuters ikke leverer priser over 10 år. Rentedifferansekurvene mottas fra Nordic Bond Pricing. Disse er basert på innhentede rentedifferansekurver fra flere ulike markedsaktører som blir omarbeidet til en snittkurve.

f) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

g) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter til konsernet handles på børs. Reuters benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Reuters er korrekte.

h) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs.

i) Renteswapper

Renteswapper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

j) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke.

Utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

Utlån uten rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

k) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For utlånene som er til kommuner, fylkeskommuner og kommunalt støttede prosjekter benyttes observerbare rentekurver og kredittrentedifferansekurver i en verdsettelsesmodell som neddiskonterer fremtidig kontantstrøm. Kredittpåslagene som modellberegningene benytter tar utgangspunkt i kvoteringer fra tre ulike kursstillere. Det gjøres en vurdering av kvaliteten i kvoteringene ved å sammenlikne dem innbyrdes og mot forrige mottatte observasjon samt annen markedsinformasjon.

For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurver som direktelånene, men kredittmarginen er i utgangspunktet basert på initiell margin. Garantier handles bilateralt (OTC) og ikke over åpne markedsplasser som for eksempel en børs og prises derfor ikke i markedet. Initiell margin det er inngått enighet om på inngåelsestidspunktet er det beste estimat for markedspåslag på samme tidspunkt. Kredittverdigheten endrer seg ikke like mye for lånet som for garantisten eller låntaker hver for seg. Låntaker er oftest ikke kredittvurdert av kredittvurderingsbyråer eller banker. Garantisten er enten en kommune eller bank (eller begge deler – triple default lån). Statistiske analyser indikerer at kredittmarginen på garanterte lån svinger mindre enn på ikke-garanterte lån og obligasjoner. Garanterte lån kredittpåslag justeres derfor ikke før garantisten har opplevd en signifikant ratingendring siden den initielle marginen ble satt. Konsernets utlån med både kommune- og bankgaranti kredittpåslag justeres i forhold til initiell margin kun hvis begge garantistene har fått endret kreditt-rating signifikant siden utbetalingsdatoen.

l) Plasseringer hos kredittinstitusjoner

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

m) Gjeld til kredittinstitusjoner

Disse transaksjonene verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspredjusteringer innhentet i markedet.

n) Fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til privatpersoner og innskudd fra kunder

Alle utlån og innskudd er uten rentebinding. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

o) Ansvarlige lån

For lån notert på børs hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

p) Utstedt fondsobligasjon

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

q) Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

r) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond og fondenes virkelige verdi baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines'). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering

Note 9 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

Tabellen under gir en nærmere spesifikasjon av innholdet i de ulike klassene av eiendeler og forpliktelser.

Millioner kroner	31.03.2015		31.03.14		31.12.14	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER SOM HOLDES TIL FORFALL						
- REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Norske hold til forfall obligasjoner	10 379	11 763	12 258	13 180	10 384	11 831
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	21 506	23 616	19 574	20 780	20 236	22 331
Sum gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	31 885	35 378	31 832	33 961	30 620	34 162
GJELDSINSTRUMENTER KLASSIFISERT SOM LÅN OG FORDRINGER						
- REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Norske obligasjonslån	28 383	32 158	26 927	28 895	27 640	31 527
Utenlandske obligasjonslån	60 739	67 665	48 584	51 606	59 307	66 576
Andre fordringer	16	16	13	13	27	27
Sum gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	89 138	99 838	75 523	80 514	86 974	98 130
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER						
- REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Utlån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	2 214	2 214	2 134	2 134	2 269	2 269
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	2 214	2 214	2 134	2 134	2 269	2 269
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER						
- REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Lån med sikkerhet i pant	18 312	18 338	12 078	12 084	16 536	18 168
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	49 482	50 852	43 012	43 593	48 205	48 602
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	67 794	69 190	55 090	55 677	64 741	66 770
GJELDSINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT						
Norske obligasjoner	51 092	51 092	47 989	47 989	51 342	51 342
Norske sertifikater	8 921	8 921	11 240	11 240	6 641	6 641
Utenlandske obligasjoner	76 728	76 728	56 908	56 908	72 998	72 998
Plassering hos kredittinstitusjoner	18 660	18 660	13 810	13 810	21 508	21 508
Sum gjeldsinstrumenter	155 400	155 400	129 947	129 947	152 489	152 489
EGENKAPITALINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT						
Aksjer	103 806	103 806	69 449	69 449	94 366	94 366
Aksjefond	6 359	6 359	4 639	4 639	6 184	6 184
Eiendomsfond	420	420	617	617	493	493
Alternative investeringer	68	68	4	4	81	81
Sum egenkapitalinstrumenter	110 652	110 652	74 709	74 709	101 123	101 123
FORDRINGER						
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	1 402	1 402	2 088	2 088	1 013	1 013
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	66	66	70	70	19	19
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	0	0	201	201	0	0
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	9	9	9	9	10	10
Andre fordringer	1 826	1 826	2 742	2 742	303	303
Sum lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	3 303	3 303	5 111	5 111	1 345	1 345

Note 9 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

Millioner kroner	31.03.2015		31.03.14		31.12.14	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Fondsobligasjonslån	1 386	1 391	941	952	1 253	1 262
Ansvarlige lånekapital	3 377	3 442	3 159	3 255	3 423	3 508
Gjeld til kredittinstitusjoner ¹	3 223	3 223	2 720	2 720	3 219	3 219
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	18 330	18 330	17 033	17 033	18 468	18 468
Gjeld til og innskudd fra kunder	7 128	7 128	4 706	4 706	6 251	6 251
Sum finansiell gjeld	33 445	33 514	28 560	28 666	32 614	32 708
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 050	2 050	755	755	2 001	2 001
Sum finansiell gjeld	2 050	2 050	755	755	2 001	2 001
Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	947	947	663	663	842	842
Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	947	947	663	663	842	842

Millioner kroner	31.03.15		31.03.14		31.12.14	
	Eiendeler	Forpliktelseser	Eiendeler	Forpliktelseser	Eiendeler	Forpliktelseser
FINANSIELLE DERIVATER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Valutaterminer	569	4 525	1 278	488	455	10 236
Renteswapper	561	1 448	656	620	591	1 313
Rente- og valutawapper	430	0	50	0	312	0
Aksjeopsjon	353	-1	112	0	427	0
Rentefutures	0	0		0		0
Sum finansielle derivater	1 913	5 972	2 097	1 108	1 785	11 549

Note 10 INNLÅN

Millioner kroner	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi	Bokført verdi	Bokført verdi
					31.03.2015	31.03.2014	31.12.2014
EVIGVARENDE ANSVARLIG LÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	2 372	EUR	Fast ¹	Evigvarende	2 728	2 597	2 825
Kommunal Landspensjonskasse	554	JPY	Fast ²	Evigvarende	649	562	599
Sum ansvarlige lån	2 926				3 377	3 159	3 423
FONDSOBLIGASJONSLÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	984	JPY	Fast ³	2034	1 386	941	1 253
Sum fondsobligasjonslån	984				1 386	941	1 253

¹ Lånet har et renteendringstidspunkt i 2017.² Lånet har et renteendringstidspunkt i 2016.³ Lånet har et renteendringstidspunkt i 2034.

Note 10 INNLÅN (FORTS.)

Millioner kroner	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT							
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Flytende	2014	0	288	0
KLP Kommunekreditt AS	0	SEK	Flytende	2015	0	434	0
KLP Kommunekreditt AS	1 300	NOK	Flytende	2015	1 301	4 304	1 301
KLP Kommunekreditt AS	215	NOK	Fast	2015	222	2 577	554
KLP Kommunekreditt AS	3 060	NOK	Flytende	2016	3 067	3 510	3 370
KLP Kommunekreditt AS	1 000	NOK	Fast	2017	1 020	1 021	1 014
KLP Kommunekreditt AS	4 000	NOK	Flytende	2017	4 009	3 009	4 011
KLP Kommunekreditt AS	3 500	NOK	Flytende	2018	3 505	1 002	3 506
KLP Kommunekreditt AS	2 000	NOK	Flytende	2019	2 001	760	2 001
KLP Kommunekreditt AS	750	NOK	Fast	2020	760	128	752
KLP Boligkreditt AS	600	NOK	Flytende	2017	602	0	603
KLP Boligkreditt AS	600	NOK	Flytende	2019	601	0	601
KLP Boligkreditt AS	1 200	NOK	Flytende	2021	1 203	0	602
Verdijusteringer					39	0	154
Sum obligasjoner med fortrinnsrett	18 225				18 330	17 033	18 468
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER							
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2014	0	701	0
KLP Banken AS	600	NOK	Flytende	2015	602	601	603
KLP Banken AS	800	NOK	Flytende	2016	802	602	803
KLP Banken AS	300	NOK	Fast	2017	311	302	308
KLP Banken AS	500	NOK	Flytende	2017	501	204	501
KLP Banken AS	200	NOK	Fast	2018	204	311	203
KLP Banken AS	500	NOK	Flytende	2018	502	0	503
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2019	300	0	300
KLP Alfa Global Rente	1 282	NOK	Fast	2015	1 252	0	1 282
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/ USD	Flytende	2014	0	755	0
Kommunal Landspensjonskasse	718	NOK/EUR/ USD	Flytende	2015	798	0	718
Annet					1	-1	0
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	5 501				5 273	3 475	5 220
GJELD TIL OG INNSKUDD FRA KUNDER ⁴							
Privat	5 062	NOK			5 740	3 700	5 062
Næring	1 189	NOK			1 388	707	1 189
Sum gjeld til og innskudd fra kunder	6 251				7 128	4 706	6 251
Sum innlån	33 886				35 495	29 315	34 615

⁴ Det er ikke kontraktfestet forfall på innskudd.

Noten viser finansiell gjeld konsernet har ved periodeslutt, hvor mesteparten er finansiering til KLP Bank konsernet. De angitte selskapene er utstedere av den finansielle gjelden som er beskrevet. Innskudd hører inn under KLP Banken AS.

Note 11 VIRKELIG VERDI HIERARKI

31.03.15 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	44 576	44 576
Tomter	0	0	860	860
Bygg	0	0	43 716	43 716
Utlån til virkelig verdi	0	2 214	0	2 214
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	41 085	95 643	0	136 728
Sertifikater	5 788	3 132	0	8 921
Obligasjoner	22 877	92 510	0	115 387
Obligasjonsfond	12 420	0	0	12 420
Utlån og fordringer	14 301	4 371	0	18 673
Aksjer og andeler	100 757	3 528	6 367	110 652
Aksjer	99 553	3 041	1 461	104 055
Aksjefond	1 204	0	70	1 273
Eiendomsfond	0	420	0	420
Spesialfond	0	68	0	68
Private Equity	0	0	4 837	4 837
Finansielle derivater	0	1 913	0	1 913
Sum eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	249 310	14 502	50 943	314 755
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	5 972	0	5 972
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	798	1 252	0	2 050
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	798	7 224	0	8 022

¹ Linjen Gjeld til kredittinstitusjoner i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 223 millioner kroner per 31.03.2015.

Note 11 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	39 776	39 776
Tomter	0	0	862	862
Bygg	0	0	38 914	38 914
Utlån til virkelig verdi	0	2 134	0	2 134
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	31 831	84 369	0	116 200
Sertifikater	5 454	5 755	0	11 209
Obligasjoner	14 766	78 614	0	93 380
Obligasjonsfond	11 612	0	0	11 612
Utlån og fordringer	9 744	4 003	0	13 747
Aksjer og andeler	66 395	3 577	4 738	74 709
Aksjer	65 469	2 956	1 059	69 484
Aksjefond	926	0	121	1 048
Eiendomsfond	0	617	0	617
Spesialfond	0	4	0	4
Private Equity	0	0	3 557	3 557
Finansielle derivater	0	2 097	0	2 097
Sum eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	142 560	61 590	44 514	248 664
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	1 108	0	1 108
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	755	0	0	755
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	755	1 108	0	1 863

Note 11 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	44 467	44 467
Tomter	0	0	869	869
Bygg	0	0	43 598	43 598
Utlån til virkelig verdi	0	2 269	0	2 269
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	37 530	93 423		130 953
Sertifikater	4 047	2 593	0	6 641
Obligasjoner	21 311	90 830	0	112 140
Obligasjonsfond	12 172	0	0	12 172
Utlån og fordringer	18 232	3 303	0	21 536
Aksjer og andeler	91 222	3 591	6 310	101 123
Aksjer	90 117	3 017	977	94 110
Aksjefond	1 105	0	0	1 105
Eiendomsfond	0	493	0	493
Spesialfond	0	81	0	81
Private Equity	0	0	5 334	5 334
Finansielle derivater	0	1 785	0	1 785
Sum eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	192 685	58 670	50 778	302 133
FORPLIKTELSE REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	11 549	0	11 549
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	719	1 283	0	2 001
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	719	12 832	0	13 550

Endringer i nivå 3, verdipapirer	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	6 293	4 683	4 682
Solgt	-127	-158	-674
Kjøpt	331	281	1 262
Urealiserte endringer	-130	-68	1 041
Utgående balanse 31.03/31.12	6 367	4 738	6 310
Realisert gevinst/tap	14	42	182

Note 11 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

Endringer i nivå 3, Investeringseiendom	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	44 467	39 744	39 744
Netto tilgang	-237	242	3 357
Urealiserte endringer	322	-236	1 343
Øvrige endringer	23	26	23
Utgående balanse 31.03 / 31.12	44 576	39 776	44 467
Realisert gevinst / tap	0	0	0
Utgående balanse 31.03 / 31.12	50 943	44 514	50 778

Urealiserte endringer og Realisert gevinst/tap reflekteres på linjen «Netto verdiendringer på finansielle instrumenter» i konsernresultatet. Tabellene «Endringene i nivå 3» viser endringer i nivå 3 klassifiserte papirer i perioden angitt.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos konsernet er blant annet unoterte aksjer og Private Equity.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

For eiendeler som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort noen sensitivitetsanalyse. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. En endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring på 2 547 millioner kroner pr 31.03.2015, 2 226 millioner kroner per 31.03.2014 og 2 539 millioner kroner pr 31.12.2013 for eiendelene i nivå 3. Investeringseiendom er forøvrig lagt til i denne noten, da det er utvidede krav til opplysninger rundt virkelig verdi som nå også omfatter investeringseiendom som måles til virkelig verdi i konsernet. Alt av investeringsiendom inngår i nivå 3.

Investeringsvalgporteføljen er ikke inkludert i tabellen. Investeringsvalgporteføljen har 945 millioner kroner i finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi, alt i nivå 1. Per 31.03.2015 vil de 945 millioner kronene inngå med 460 millioner i aksjer og andeler i nivå 1, 479 millioner kroner i gjeldsinstrumenter til virkelig verdi i nivå 1 og det resterende er utlån og fordringer i nivå 1.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

For aksjer er det i 1. kvartal 2015 flyttet 96 millioner fra nivå 1 til nivå 2 og det er flyttet 149 millioner fra nivå 2 til nivå 1. For renteinstrumenter er det gjort en prinsippendring som innebærer høyere krav til nivå 1; dette resulterte i at rentepapirer for 45 405 millioner kroner ble flyttet fra nivå 1 til nivå 2 per 31.03.2015, hvorav mesteparten inngår i KLP fondene.

Ingen flyttinger er gjort til nivå 3.

Note 12 LIKVIDITETSRISIKO

Tabellen nedenfor spesifiserer selskapets finansielle forpliktelser klassifisert etter forfallsstruktur. Beløpene i tabellen er udiskonterte kontraktsmessige kontantstrømmer.

31.03.15 Millioner kroner	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlig lån	149	2 771	664	0	0	3 584
Fondsobligasjonslån	0	117	235	293	1 497	2 143
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	7 128	0	0	0	0	7 128
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	1 828	15 419	2 015	0	19 262
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 048	369	2 693	0	0	7 111
Finansielle derivater	1 171	3 400	1 197	149	-139	5 779
Leverandørgjeld	731	0	0	0	0	731
Betingede forpliktelser	9 587	0	0	0	0	9 587
Sum	22 814	8 486	20 209	2 457	1 358	55 325

Hensyntar man minoritetens andel, som følge av IFRS 10, reduseres derivater med forfall innen en mnd. med 244 millioner kroner, derivater med forfall mellom 1-12 mnd. med 119 millioner kroner og gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen 1 mnd. faller med 65 millioner kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet blir da 54 897 millioner kroner.

31.12.14 Millioner kroner	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlig lån	0	167	3 506	0	0	3 673
Fondsobligasjonslån	0	55	218	273	1 448	1 994
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	6 251	0	0	0	0	6 251
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	2 190	15 789	1 474	0	19 453
Gjeld til kredittinstitusjoner	8 294	680	2 747	0	0	11 721
Finansielle derivater	6 200	3 288	1 779	199	-45	11 420
Leverandørgjeld	670	0	0	0	0	670
Betingede forpliktelser	13 256	0	0	0	0	13 256
Sum	35 952	6 379	24 040	1 946	1 402	68 437

Hensyntar man minoritetens andel, som følge av IFRS 10, reduseres derivater med forfall innen en mnd. med 49,1 millioner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet blir da 42 605 millioner kroner.

Note 12 LIKVIDITETSRISIKO (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlig lån	141	163	3 202	0	0	3 506
Fondsobligasjonslån	0	87	174	218	1 279	1 759
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	4 706	0	0	0	0	4 706
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	1 012	16 020	810	0	17 842
Gjeld til kredittinstitusjoner	756	656	2 171	0	0	3 582
Finansielle derivater	131	314	676	135	127	1 384
Leverandørgjeld	369	0	0	0	0	369
Betingede forpliktelser	9 254	0	0	0	0	9 254
Sum	15 357	2 232	22 243	1 163	1 406	42 402

Hensyntar man minoritetens andel, som følge av IFRS 10, reduseres derivater med forfall innen en mnd. med 135,6 millioner kroner og derivater mellom 1-12 mnd. med 29,6 millioner kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet blir da 40 107 millioner kroner.

Tabellen over viser finansielle forpliktelser konsernet har samlet på rentebetalinger og innbetaling av hovedstol, basert på forfall. KLP Banken konsern innehar den største delen av de finansielle forpliktelsene i konsernet.

Med likviditetsrisiko menes risikoen for at konsernet ikke skal klare å innfri de finansielle forpliktelsene som konsernet har. Risikoen for at konsernet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten ettersom en stor del av konsernets eiendeler er likvide. Konsernet har betydelige midler investert i pengemarked, obligasjoner og aksjer som kan selges ved likviditetsbehov. Konsernets likviditetsstrategi innebærer at konsernet til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte konsernets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler.

Aktivasammensetningen i konsernets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå. KLP Kapitalforvaltning forvalter konsernets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Konsernets enhet for risikostyring overvåker og rapporterer utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Konsernstyret fastsetter årlig en kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi for konsernet. Likviditetsstrategien inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

De største forpliktelsene i konsernet er forsikringsrelaterte og gjelder i all vesentlighet pensjonsforpliktelser. Disse forpliktelsene er fullfunderte og likviditetsstyringen håndteres på tilsvarende vis som øvrige forpliktelser.

Note 13 RENTERISIKO

31.03.15 Millioner kroner	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.15- 31.03.15	Sum	Sum justert for minorite- tens andel
EIENDELER								
Aksjefondsandeler ¹	0	0	0	0	0	5	5	3
Alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	22	8	-72	-99	-182	-18	-340	-370
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	2	2	2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-41	-95	-1 038	-1 858	-1 453	62	-4 423	-1 496
Rentefondsandeler	-775	0	0	0	0	9	-766	-3 351
Spesialfond	0	6	0	-4	0	4	6	-1
Utlån og fordringer	-1	-9	0	0	0	82	72	72
Utlån						190	190	190
Sum eiendeler	-795	-91	-1 109	-1 961	-1 635	337	-5 254	-4 952
FORPLIKTELSE								
Innskudd	0	0	0	0	0	-71	-71	-71
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-215	-215	-215
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	-8	10	151	109	2	18	281	280
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	78	36	0	114	114
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-2	-2	-2
Sum forpliktelser	-8	10	151	187	38	-270	108	107
Sum før skatt	-803	-81	-958	-1 774	-1 597	66	-5 147	-4 845
Sum etter skatt	-586	-59	-699	-1 295	-1 166	48	-3 757	-3 537

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Note 13 RENTERISIKO (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.14- 31.03.14	Sum	Sum justert for minorite- tens andel
EIENDELER								
Aksjefondsandeler ¹	0	0	0	0	0	3	3	1
Alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	18	8	-144	-166	-140	-22	-447	-414
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	1	1	1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-40	-90	-939	-1 152	-880	59	-3 042	-942
Rentefondsandeler	-707	0	0	0	0	6	-701	-2 317
Spesialfond	34	-18	6	-1	0	1	22	16
Utlån og fordringer	-1	-9	0	0	0	19	9	93
Utlån	0	0	0	0	0	146	146	146
Sum eiendeler	-696	-110	-1 077	-1 319	-1 020	213	-4 009	-3 417
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-47	-47	-47
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	76	49	0	-152	-27	-27
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	-17	3	173	109	2	19	288	288
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	56	18	0	74	74
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-2	-2	-2
Sum forpliktelser	-17	3	249	214	20	-181	288	288
Sum før skatt	-713	-106	-828	-1 105	-1 001	32	-3 722	-3 129
Sum etter skatt	-521	-78	-604	-807	-730	23	-2 717	-2 284

Note 13 RENTERISIKO (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm		Sum justert for minorite- tens andel
						01.01.14- 31.12.2014	Sum	
EIENDELER								
Aksjefondsandeler ¹	0	0	0	0	0	14	14	9
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	21	10	-100	-95	-226	-79	-469	-404
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	6	6	6
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-40	-77	-1 095	-1 669	-1 298	241	-3 937	-1 207
Rentefondsandeler	-639	0	0	0	0	28	-611	-3 092
Spesialfond	-20	28	0	-3	0	9	14	8
Utlån og fordringer	-2	-4	0	0	0	84	78	78
Utlån	0	0	0	0	0	185	185	185
Sum eiendeler	-680	-43	-1 195	-1 766	-1 524	487	-4 722	-4 416
FORPLIKTELSE								
Innskudd	0	0	0	0	0	-62	-62	-62
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	4	42	47	0	-215	-122	-122
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	-5	11	161	110	2	75	355	293
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	72	33	0	105	105
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-6	-6	-6
Sum forpliktelser	-5	15	203	229	35	-208	269	208
Sum før skatt	-685	-28	-992	-1 537	-1 488	279	-4 452	-4 209
Sum etter skatt	-500	-21	-724	-1 122	-1 087	203	-3 250	-3 072

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Noten viser resultateffekten ved en økning i markedsrenten på én prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko.

Endring i virkelig verdi (virkelig verdi risiko) vises i de fem første kolonnene, sortert etter forfallstidspunkt på papirene, og er beregnet ved endring i virkelig verdi på rentebærende instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Kolonnen «Endring i kontantstrøm» (flytende rente risiko) viser endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt konsernet i perioden det rapporteres på.

Virkelig verdi risiko gjelder fastrente papirer hvor markedsverdien på papiret svinger i motsatt takt av markedsrenten. Flytende rente risiko gjelder papirer som har flytende rente, hvor markedsverdien holder seg stabil, men hvor endring i markedsrente gir utslag i endrede løpende inntekter.

Rentepapirer, med følgende egenskaper og klassifiseringer, faller inn under noten; verdipapirer til virkelig verdi over resultatet (flytende og faste rentebetingelser), investeringer som holdes til forfall (kun de med flytende rentebetingelser) og lån og fordringer (kun de med flytende rentebetingelser). Konsernet har ingen rentepapirer klassifisert som tilgjengelig for salg.

KLP-konsernets investeringer i renteinstrumenter med fast rente, som regnskapsføres til amortisert kost, gir ingen endring i resultatregnskapet ved endring av markedsrente. Tilsvarende gjelder for utstedt gjeld med fast rente regnskapsført til amortisert kost.

Forsikringskontrakter med avkastningsgaranti endrer ikke regnskapsmessig verdi selv om rentenivået endres. Endring i rentenivå har heller ingen innvirkning på den garanterte avkastningen, men vil ha betydning for den oppnådde avkastning som skal dekke avkastningsgarantien. Det skyldes at forsikringsmidlene delvis investeres i gjeldsinstrumenter hvor kontantstrømmene skal bidra til å dekke avkastningsgarantien.

Note 14 KREDITTRISIKO

31.03.15 Millioner kroner	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån > 80% ¹	Boliglån < 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for minor- itetens andel
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	26 276	0	81	1 397	0	0	4 131	31 885	31 885
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	58 234	0	527	4 447	0	0	25 930	89 138	89 122
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	84 240	90	3 539	24 559	0	0	11 384	123 812	115 467
Rentefond omløp	0	0	0	0	0	0	12 420	12 420	12 420
Utlån og fordringer	16 584	0	0	2 584	0	0	0	19 168	17 581
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	1 913	0	0	0	0	0	0	1 913	1 751
Utlån	0	0	49 311	0	11 938	1 365	7 393	70 007	70 007
Sum	187 248	90	53 458	32 986	11 938	1 365	61 258	348 343	338 234

Spesifisering av investment grade	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	13 502	1 963	9 995	816	26 276
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	10 038	13 511	31 760	2 925	58 234
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	24 181	23 111	25 240	11 709	84 240
Rentefond omløp	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	4 622	11 963	0	16 584
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	209	1 704	0	1 913
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	47 721	43 415	80 662	15 450	187 248

31.03.14 Millioner kroner	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån > 80% ¹	Boliglån < 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for minor- itetens andel
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	27 112	0	81	1 509	0	0	3 130	31 832	31 832
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	55 355	0	220	2 949	0	0	16 999	75 523	75 510
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	61 976	636	2 217	25 960	0	0	13 800	104 589	97 402
Rentefond omløp	0	0	0	0	0	0	11 612	11 612	11 612
Utlån og fordringer	10 708	0	0	3 039	0	0	0	13 747	13 783
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	2 097	0	0	0	0	0	0	2 097	1 873
Utlån	0	0	40 363	0	9 089	2 272	5 501	57 225	57 225
Sum	157 248	636	42 881	33 457	9 089	2 272	51 041	296 623	289 236

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80% av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80% pantsikkerhet av verdigrunnlag.

Note 14 KREDITTRISIKO (FORTS.)

Spesifisering av investment grade	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	19 180	2 279	4 837	816	27 112
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	17 954	13 965	20 354	3 082	55 355
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	19 562	16 083	18 537	7 795	61 976
Rentefond omløp	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	1 936	8 772	0	10 708
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	920	1 176	0	2 097
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	56 696	35 182	53 677	11 693	157 248

31.12.14 Millioner kroner	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån > 80% ¹	Boliglån < 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for minoritetens andel
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	25 973	0	81	1 380	0	0	3 185	30 620	30 620
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	65 097	0	524	3 783	0	0	17 570	86 974	86 947
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	78 877	96	3 098	25 502	0	0	11 207	118 780	110 194
Rentefond omløp	0	0	0	0	0	0	12 172	12 172	12 172
Utlån og fordringer	18 447	0	0	3 090	0	0	0	21 536	20 579
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	1 785	0	0	0	0	0	0	1 785	1 730
Utlån	0	0	49 708	0	11 165	1 505	4 632	67 010	67 010
Sum	190 179	96	53 411	33 755	11 165	1 505	48 766	338 878	329 252

Spesifisering av investment grade	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	13 457	1 988	9 723	806	25 973
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	16 803	15 601	29 821	2 872	65 097
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	21 836	21 495	24 574	10 972	78 877
Rentefond omløp	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	6 244	12 202	0	18 447
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	177	1 608	0	1 785
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	52 096	45 504	77 929	14 650	190 179

Note 14 KREDITTRISIKO (FORTS.)

Med kredittisiko menes risikoen for at motparten ikke skal klare å møte sine forpliktelser til KLP Konsernet. I denne tabellen er kredittisikoen målt ved ratingbyråers estimater på hvor høy kredittverdighet de ulike utstederne av rentepapirer har. For eiendeler som ikke er ratet så er de lagt i andre kategorier som beskriver kredittisiko, eksempelvis sektor og garantier.

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittisiko mot enkelte debitorer. For å overvåke kredittisiko i utlånene og investeringene er det nedsatt en egen kredittkomite som møtes på jevnlig basis. Grensene for kredittisiko mot den enkelte debitor fastsettes av komiteen. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

Konsernet har god balanse mellom norske obligasjoner og internasjonale obligasjoner, og har en portefølje av utelukkende gode kreditter. Konsernet har en høy konsentrasjon av gjeldsinstrumenter rettet mot norsk offentlig sektor, dog dette ikke impliserer konsentrasjonsrisiko i ordinær forstand siden motpartsrisikoen er minimal i denne sektoren.

I noteinndelingen er det kun benyttet rating fra Standard & Poor's. KLP Konsern benytter seg også av rating fra Moody's Investor Services og Fitch Ratings og alle tre er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Tabellen viser eksponering mot ratingkategoriene som S&P benytter seg av, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Det som er klassifisert som «Øvrige» er i all hovedsak verdipapirer utstedt av kraftselskaper og andre foretaksobligasjoner; dette beløper seg til 61,7 milliarder per 31.03.2015 KLP Konsernet har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under kategorien Øvrige.

Linjene i noten er sammenfallende med balanseoppsettet. Unntakene er gjeldsinstrumenter til virkelig verdi som er delt opp i tre kategorier i noten og utlån som vist samlet i noten, men som befinner seg på to linjer i balansen (virkelig verdi og amortisert kost).

Som en følge av implementeringen av IFRS 10 skal konsernregnskapet vise enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. Dette gir inntrykk av en høyere risiko enn hva som er reelt, da risiko som konsernet ikke bærer vises i regnskapet. I ytterste kolonne vises det kun selskaper, og faktisk eierskap i fond som konsernet har ved periodeslutt.

Millioner kroner	31.03.15		31.03.14		31.12.14	
	Konsolidert	Justert for minoritetens andel	Konsolidert	Justert for minoritetens andel	Konsolidert	Justert for minoritetens andel
TI STØRSTE MOTPARTER						
Motpart 1	13 607	13 578	11 503	11 137	11 623	11 583
Motpart 2	10 417	9 917	11 189	10 933	9 745	9 441
Motpart 3	6 788	6 788	8 611	8 611	6 749	6 749
Motpart 4	6 464	6 464	4 882	4 863	5 490	5 490
Motpart 5	5 582	5 529	4 597	4 380	5 420	4 773
Motpart 6	5 000	4 870	3 547	3 547	4 748	4 704
Motpart 7	4 384	3 750	3 302	3 282	3 563	3 438
Motpart 8	3 997	3 317	3 240	3 023	3 226	3 195
Motpart 9	3 317	3 251	3 120	3 005	3 164	3 164
Motpart 10	3 269	3 235	3 005	2 810	3 137	2 994
Totalt	62 827	60 699	56 995	55 590	56 866	55 531

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP Konsernet har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. «Justert for minoritetens andel» inkluderer kun det som er i konsernets eie og hvor konsernet innehar reell kredittisiko. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti).

Note 15 FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER I LIVSFORSIKRING

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
Premiereserve - ordinær tariff	346 417	301 540	332 416
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	10 288	3 232	10 511
Tilleggsavsetning	17 134	12 524	17 150
Kursreguleringsfond	24 170	12 213	19 578
Andre avsetninger	270	315	257
Udisponert resultat tilført forsikringskontraktene	1 419	6 591	0
Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser	399 698	336 415	379 912

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
Premiereserve	938	656	833
Innskuddsfond	9	8	9
Avsetning i innskuddsbasert livsforsikring	947	663	842

Note 16 PRESENTASJON AV EIENDELER OG GJELD SOM ER GJENSTAND FOR NETTO OPPGJØR

31.03.15 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/ gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto			Netto beløp Justert for minoritetens andel
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i konter	Netto beløp	
EIENDELER							
Finansielle derivater	1 913	0	1 913	-984	-685	274	266
Repoer	0	0	0	0	0	0	0
Sum	1 913	0	1 913	-984	-685	274	266
GJELD							
Finansielle derivater	5 972	0	5 972	-971	-3 635	1 439	1 301
Repoer	1 252	0	1 252	0	0	1 252	1 252
Sum	7 225	0	7 225	-971	-3 635	2 692	2 554
31.12.14 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/ gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto			Netto beløp Justert for minoritetens andel
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i konter	Netto beløp	
EIENDELER							
Derivater	1 785	0	1 785	-1 093	-602	144	53
Repoer	0	0	0	0	0	0	0
Sum	1 785	0	1 785	-1 093	-602	144	53
GJELD							
Finansielle derivater	11 549	0	11 549	-1 093	-6 893	3 563	3 077
Repoer	1 283	0	1 283	0	0	1 283	1 283
Sum	12 832	0	12 832	-1 093	-6 893	4 846	4 360
31.03.14 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/ gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto			Netto beløp Justert for minoritetens andel
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i konter	Netto beløp	
EIENDELER							
Finansielle derivater	2 097	0	2 097	-629	-749	716	508
Sum	2 097	0	2 097	-629	-749	716	508
GJELD							
Finansielle derivater	1 108	0	1 108	-631	-450	26	29
Sum	1 108	0	1 108	-631	-450	26	29

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av netting avtaler i KLP Konserne; hvilke muligheter KLP Konsernet har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike netting avtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner i balansen.

Som følge av innføringen av IFRS 10 inkluderer de konsoliderte tallene alle enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. I tillegg viser ytterste kolonne hvilket reelt nettobeløp som gjenstår om konsernet motregner avtalene; noe som kun inkluderer konsernselskaper av ordinær art.

Note 17 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	2 747	3 888	207
Forskuddstrekk pensjonsordning	299	242	287
Leverandørgjeld	79	163	124
Forhåndsinnkalt tilskudd til forsikringsvirksomheten	135	141	96
Øvrig kortsiktig gjeld	3 711	1 460	5 171
Sum annen kortsiktig gjeld	6 971	5 894	5 885

Nøkkeltall – akkumulert

Millioner kroner	1. kvartal 2015	4. kvartal 2014	3.kvartal 2014	2. kvartal 2014	1. kvartal 2014	4. kvartal 2013	3. kvartal 2013	2. kvartal 2013
KLP Konsern								
Resultat før skatt	665	1 189	1 342	799	378	1 157	748	-206
Forvaltningskapital	513 221	490 894	470 331	442 463	421 491	399 257	402 258	407 980
Egenkapital	18 209	17 644	17 893	16 032	15 645	15 268	15 100	14 150
Kapitaldekning	9,10 %	9,20 %	9,20 %	9,20 %	9,80 %	10,0 %	10,0 %	9,7 %
Antall ansatte i konsernet	906	899	886	877	863	856	849	839
Kommunal Landspensjonskasse								
Resultat før skatt	592	959	1 439	800	319	950	776	527
Premieinntekter for egen regning	15 948	62 454	54 570	37 414	26 192	30 860	25 487	20 475
- herav tilflyttet premiereserve	10 035	30 175	30 970	21 072	21 580	5 932	5 988	5 888
Erstatninger for egen regning	3 645	17 996	14 292	10 597	7 222	11 886	8 860	5 808
- herav fraflyttet premiereserve, tilleggsavs. og kursreguleringsfond	126	4 364	4 213	4 106	4 106	178	178	177
Eiendeler i kollektivporteføljen	403 452	387 982	363 999	346 495	336 599	316 194	315 910	316 305
Eiendeler i investeringsvalgporteføljen	1 978	1 958	1 890	1 850	1 809	1 744	1 686	1 635
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	398 254	378 602	367 814	350 962	335 180	312 127	303 906	298 324
- herav fond med garantert avkastning	345 233	331 240	325 401	310 159	300 475	279 840	273 039	269 223
Ansvarlig kapital	20 172	19 951	19 393	18 115	18 159	18 036	16 953	16 240
Risikoresultat	180	701	422	78	54	235	147	66
Avkastningsresultat	1 332	5 059	1 390	1 220	604	9 863	3 468	2 135
Administrasjonsresultat	58	345	261	123	36	156	119	81
Soliditetskapital	80 217	73 909	64 842	59 459	52 469	46 897	50 640	45 492
Solvensmargindekning	222 %	228 %	213 %	209 %	215 %	229 %	224 %	219 %
Kapitaldekning	9,5 %	9,5 %	9,6 %	9,6 %	10,1 %	10,3 %	10,4 %	10,1 %
Kjernekapitaldekning	8,1 %	8,1 %	8,1 %	8,0 %	8,5 %	8,7 %	8,6 %	8,2 %
Bokført avkastning kollektivporteføljen	1,0 %	4,3 %	2,6 %	1,8 %	0,9 %	6,4 %	3,4 %	2,2 %
Verdijustert avkastning kollektivporteføljen	2,2 %	6,9 %	4,9 %	3,6 %	1,4 %	6,7 %	4,5 %	2,8 %
Avkastning investeringsvalgporteføljen	2,3 %	6,7 %	4,7 %	3,5 %	1,1 %	8,8 %	5,5 %	3,2 %
Avkastning selskapsporteføljen	1,3 %	7,3 %	5,3 %	4,0 %	1,2 %	5,7 %	4,3 %	3,0 %
KLP Skadeforsikring AS								
Resultat før skatt	1,2	304,2	168,2	137,2	13,6	189,9	140,7	78,2
Forfalt bruttopremie	633,2	921,3	781,9	667,1	490,0	832,2	712,8	610,4
Premieinntekter for egen regning	246,7	841,9	622,8	410,0	201,9	728,2	535,0	350,3
Egenkapital	934,1	907,7	883,0	873,1	791,5	787,7	712,8	670,8
Skadeprosent	131,6 %	68,8 %	76,1 %	71,8 %	91,5 %	77,5 %	76,3 %	79,6 %
Combined-ratio	153,8 %	91,9 %	97,9 %	95,7 %	116,6 %	103,7 %	101,4 %	103,9 %
Avkastning på midler til forvaltning	1,9 %	6,5 %	4,6 %	3,5 %	1,4 %	6,5 %	4,6 %	2,9 %
Kapitaldekning	41,8 %	44,0 %	37,8 %	37,0 %	37,1 %	40,0 %	31,6 %	32,0 %
Ansvarlig kapital	884,4	895,4	771,1	771,5	770,5	614,6	580,7	578,5
Årlig premievolum person	312,7	295,7	274,2	259,0	242,7	226,5	204,8	191,7
Årlig premievolum arbeidsgiver	756,6	629,5	634,6	649,9	644,7	612,6	594,3	585,5
Netto nyttegning (akkumulert innenfor året.)	26,4	57,0	41,1	16,5	20,7	138,9	71,6	43,6

Nøkkeltall – akkumulert (Forts)

Millioner kroner	1. kvartal 2015	4. kvartal 2014	3.kvartal 2014	2. kvartal 2014	1. kvartal 2014	4. kvartal 2013	3. kvartal 2013	2. kvartal 2013
KLP Bedriftspensjon AS								
Resultat før skatt	-7,1	-24,7	-15,7	-9,3	-5,6	-22,9	-14,6	-10,4
Premieinntekter for egen regning	113,2	409,9	324,8	258,2	191,4	385,5	274,3	180,1
- herav tilflyttet premiereserve	34,4	149,3	138,5	135,1	132,7	197,9	144,6	95,4
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	2 330,1	2 152,2	2 055,3	1 997,1	1 899,5	1 677,8	1 556,6	1 442,3
- herav fond med garantert avkastning	1 383,4	1 310,3	1 153,7	1 137,8	1 133,4	1 017,5	992,4	941,1
Avkastningsresultat	5,5	17,3	11,5	12,0	1,8	7,6	6,1	5,9
Risikoresultat	-2,0	5,2	3,3	3,2	3,0	2,3	2,2	1,4
Administrasjonsresultat	-7,1	-30,7	-22,1	-14,5	-7,6	-32,3	-22,0	-15,2
Ansvarlig kapital	104,5	84,5	92,6	100,3	79,2	84,8	97,4	97,4
Soliditetskapital	295,4	265,4	239,8	235,4	197,8	189,8	184,9	183,9
Solvensmargindekning	184 %	167 %	184 %	188 %	161 %	198 %	225 %	250 %
Kapitaldekning	14,50 %	12,70 %	14,2 %	15,6 %	12,9 %	14,7 %	16,6 %	17,6 %
Bokført kapitalavkastning kollektivportefølje	1,3 %	4,6 %	3,5 %	2,7 %	1,0 %	4,0 %	3,0 %	1,8 %
Verdijustert kapitalavkastning kollektivportefølje	2,0 %	6,1 %	4,3 %	3,2 %	1,2 %	6,2 %	4,2 %	2,6 %
Avkastning innskuddspensjon med investeringsvalg	3,30 %	8,80 %	6,9 %	6,1 %	1,7 %	13,5 %	8,4 %	4,7 %
Avkastning selskapsportefølje	0,80 %	3,60 %	2,5 %	1,9 %	0,8 %	3,1 %	2,1 %	1,4 %
KLP Banken Konsern								
Resultat før skatt	1,8	28,3	29,9	28,7	10,4	86,7	77,2	68,9
Netto renteinntekter	38,4	133,1	92,4	60,8	31,4	122,1	88,0	54,7
Øvrige driftsinntekter	17,2	68,0	50,6	33,7	16,7	65,9	47,5	31,7
Driftskostnader og avskrivninger	-46,3	-157,4	-105,3	-69,8	-38,2	-144,7	-104,9	-64,0
Netto realisert/urealisert endring finansielle instrumenter til virkelig verdi	-11,6	-14,4	-6,7	6,3	3,9	43,8	46,6	46,5
Innskudd	7 128	6 251	5 486	5 079	4 706	4 407	4 165	3 957
Utlån med pant i bolig	9 439	8 608	6 527	5 840	4 817	4 484	4 134	3 615
Utlån med offentlig garanti	15 951	16 338	16 045	16 314	16 560	16 833	17 891	18 675
Misligholdte lån	26	26	18	8	10	10	12	13
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	21 553	21 687	20 244	19 604	19 753	19 982	20 699	21 333
Andre innlån	-	-	-	-	1	1	0	0
Forvaltningskapital	30 470	29 755	27 674	26 446	26 104	26 010	26 611	26 983
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	30 112	27 881	26 842	26 228	26 057	27 146	27 447	27 632
Egenkapital	1 266	1 285,3	1 288,8	1 290	1 279	1 290	1 286	1 280
Rentenetto	0,13 %	0,48 %	0,34 %	0,23 %	0,12 %	0,45 %	0,32 %	0,20 %
Resultat av ordinær drift før skatt	0,01 %	0,10 %	0,12 %	0,12 %	0,05 %	0,32 %	0,28 %	0,25 %
Egenkapitalavkastning før skatt	0,14 %	2,24 %	2,40 %	2,42 %	1,07 %	7,15 %	6,35 %	5,66 %
Kapitaldekning	15,60 %	16,7 %	18,4 %	20,1 %	20,2 %	19,6 %	18,3 %	18,2 %
Antall personkunder	35 677	33 104	30 822	29 670	28 623	27 287	26 215	25 263
Herav medlemmer i KLP	24 270	22 291	20 627	19 808	19 145	18 181	17 316	16 261
KLP Kapitalforvaltning AS								
Resultat før skatt	10,3	56,3	42,8	11,7	-14,1	32,6	22,9	9,3
Totale midler til forvaltning	391 040	370 840	344 133	326 200	314 584	287 077	276 349	269 922
Midler forvaltet for eksterne kunder	41 023	36 130	31 129	30 151	28 157	28 171	25 813	24 452

Til Styret i Kommunal Landspensjonskasse Gjensidig Forsikringsselskap

Uttalelse vedrørende forenklet revisorkontroll av regnskap

Innledning

Vi har foretatt en forenklet revisorkontroll av vedlagte konsoliderte balanse for Kommunal Landspensjonskasse Gjensidig Forsikringsselskap pr. 31. mars 2015 og tilhørende konsoliderte resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital, sammendratte kontantstrømpoppstilling og en beskrivelse av de anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger for tremånedersperioden avsluttet denne dato. Ledelsen er ansvarlig for utarbeidelsen og fremstillingen av regnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Vår oppgave er å avgi en uttalelse om regnskapet basert på vår forenklete revisorkontroll.

Omfanget av den forenklete revisorkontrollen

Vi har utført vår forenklete revisorkontroll i samsvar med ISRE 2410 som anvendes ved forenklet revisorkontroll av et regnskap, utført av selskapets valgte revisor. En forenklet revisorkontroll av regnskapet består i å rette forespørsler, primært til personer med ansvar for økonomi og regnskap, og å gjennomføre analytiske og andre kontrollhandlinger. En forenklet revisorkontroll har et betydelig mindre omfang enn en revisjon utført i samsvar med revisjonsstandarder fastsatt av Den norske Revisorforening, og gjør oss følgelig ikke i stand til å oppnå sikkerhet om at vi er blitt oppmerksomme på alle vesentlige forhold som kunne ha blitt avdekket i en revisjon. Vi avgir derfor ikke revisjonsberetning.

Konklusjon

Vi har ved vår forenklete revisorkontroll ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at den vedlagte konsoliderte regnskapet i det alt vesentlige ikke er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Oslo, 12. mai 2015

PricewaterhouseCoopers AS

Erik Andersen
Statsautorisert revisor

Ikke-finansielt regnskap
KLP konsern

Ikke-finansielt regnskap

KLP konsern

Note	Pr 1. kvartal 2015	2014	2013	2012	2011	2010
ANSVARLIGE INVESTERINGER						
Antall selskaper utelukket fra investeringsporteføljen	99	99	69	64	64	59
Antall nye selskaper utelukket fra investeringsporteføljen akkumulert	0	31	9	1	6	3
Antall reinkluderte selskaper i investeringsporteføljen akkumulert	0	1	4	1	1	3
Antall generalforsamlinger i norske selskaper hvor KLP har stemt (andel)	5 (83%)	105 (93%)	95 (95%)	113 (92%)	130	127
Antall generalforsamlinger i utenlandske selskaper hvor KLP har stemt (andel)	282 (62%)	2439 (82%)	2259 (76%)	2099 (75%)	1662	1 533
1 Antall selskaper KLP har fulgt opp	24	109	41	143	96	25
Markedsverdi for investeringer i fornybar energi i Norge (millioner kroner)	20 269	19 876	18 865			
Markedsverdi for investeringer i fornybar energi i utviklingsland (millioner kroner)	136	131	36			
Markedsverdi for investeringer i bank og finans i utviklingsland (millioner kroner)	203	201	8			
ANSATTE						
Antall ansatte	906	899	856	808	775	762
Akkumulert sykefravær	4,5 %	4,7 %	3,9 %	4,2 %	4,6 %	4,4 %
Sykefravær (inneværende kvartal)	4,5 %					
MILJØ						
2 Energiforbruk kWh KLP Huset	1 015 186	3 452 909	3 487 989	3 795 878	3 489 425	5 367 259
2 Energiforbruk kWh egne kontorer Trondheim	75 463	230 936	254 063	221 703	165 135	357 159
2 Energiforbruk kWh eget kontor Bergen	156 124	416 813	507 026	445 918	460 518	541 337
2 Kilo CO ₂ -ekvivalenter fra fly	198 676	652 324	609 203	387 429	333 081	300 370

NOTE 1 DIALOG

Antall selskaper som KLP har vært i direkte kontakt med i angitt tidsrom angående sosiale- miljø-, eller styringsmessige utfordringer knyttet til selskapets drift. Dette inkluderer både selskaper som har tatt initiativet til å kommunisere hvordan de håndterer samfunnsansvarsutfordringer på en positiv måte, samt tilfeller hvor KLP har innledet kontakt på bakgrunn av bekymringsverdige opplysninger.

NOTE 2 ENERGIFORBRUK

1 kWh tilsvarer ca 117g CO₂-ekvivalenter med «Nordisk miks». Ny og forbedret rapportering av CO₂-utslipp fra flyreiser ble innført fra og med 2013. De rapporterte tallene fra tidligere perioder er dermed ikke direkte sammenlignbare.

Regnskap

Kommunal Landspensjonskasse

Resultatregnskap

Kommunal Landspensjonskasse

Note	Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
3	Premieinntekter for egen regning	15 948	26 192	62 454
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	880	274	3 146
	Renteinntekter/utbytte på finansielle eiendeler	2 052	1 939	8 257
	Verdiendringer på investeringer	9 939	1 855	8 358
	Realisert gevinst og tap på investeringer	-4 473	443	3 630
	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	8 398	4 512	23 391
	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	45	20	120
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	227	174	855
4	Erstatninger	-3 771	-7 222	-17 996
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	-18 609	-22 434	-64 067
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringportefølje	-27	-21	-92
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	-1 413	-703	-3 368
5	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-226	-213	-752
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-219	-173	-797
	Resultat av teknisk regnskap	352	132	-253
	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	300	236	1 446
	Andre inntekter	2	5	16
	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-61	-53	-250
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	240	187	1 212
	Resultat før skattekostnad	592	319	959
	Skattekostnader	-11	0	35
	Resultat før andre resultatkomponenter	581	319	994
	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	0	0	-147
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	40
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	-107
	Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av EK-metoden	0	0	-71
	Justering av forsikringsforpliktelsene	0	0	23
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	13
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	0	0	-35
	Utvidet resultat	0	0	-143
	TOTALRESULTAT	581	319	852

Balanse

Kommunal Landspensjonskasse

Note	Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
EIENDELER				
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN				
	Immaterielle eiendeler	397	333	391
7	Investerings eiendommer	881	882	890
7	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	1 502	1 309	1 471
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert foretak	2 724	2 526	2 694
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	9 803	9 180	9 694
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	9 033	5 597	8 489
	Fordringer	1 105	1 925	894
	Eiendeler ved skatt	76	0	88
	Andre eiendeler	547	499	479
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	26 068	22 250	25 090
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE				
7	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	42 809	38 156	42 396
	Aksjer og andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollert foretak	308	34	244
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	153 216	131 370	147 393
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	207 118	167 055	197 949
	Sum eiendeler i kollektivporteføljen	403 452	336 616	387 982
7	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	212	235	257
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	662	603	654
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 105	972	1 047
	Sum eiendeler i investeringsvalgporteføljen	1 978	1 809	1 958
	SUM EIENDELER	431 498	360 675	415 030
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE				
	Innskutt egenkapital	9 179	7 717	9 173
	Annen opptjent egenkapital	8 281	7 429	8 281
	Udisponert resultat	581	319	0
6	Ansvarlig lånekapital mv.	4 764	4 100	4 676
10	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser	396 334	333 339	376 681
10	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje	1 980	1 841	1 921
	Avsetninger for forpliktelser	503	425	503
9	Forpliktelser	9 791	5 439	13 638
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	84	66	157
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	431 498	360 675	415 030
POSTER UTENOM BALANSEN				
	Betingede forpliktelser	8 065	8 770	12 748

Egenkapitaloppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

2015 Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Risiko- utjevningfond	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2015	9 173	528	7 754	17 454
Resultat (udisponert)		98	483	581
Utvidet resultat			0	0
Totalresultat		98	483	581
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	6			6
Sum transaksjoner med eierne	6			6
Egenkapital 31.03.2015	9 179	626	8 237	18 042

2014 Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Risiko- utjevningfond	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2014	7 659	170	7 260	15 089
Resultat (udisponert)		29	290	319
Utvidet resultat			0	0
Totalresultat		29	290	319
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	58			58
Sum transaksjoner med eierne	58			58
Egenkapital 31.03.2014	7 717	198	7 550	15 465

Kontantstrømoppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

Millioner kroner	01.01.2015- 31.03.2015	01.01.2014- 31.12.2014	01.01.2014- 30.09.2014	01.01.2014- 30.06.2014	01.01.2014- 31.03.2014
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	79	-1 276	-748	417	98
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-16	-145	-92	-59	-30
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	6	1 514	1 305	-33	58
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	69	92	464	324	126
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	434	342	342	342	342
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	504	434	806	666	468

Noter til regnskapet

Kommunal Landspensjonskasse

Note 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser regnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for perioden 01.01.2015 – 31.03.2015. Regnskapet er ikke revidert.

Delårsregnskapet er avlagt etter Forskrift av 16. desember 1998 nr. 1241: Forskrift om årsregnskap m.m. for forsikringselskaper (årsregnskapsforskriften). Delårsregnskapet er utarbeidet etter samme prinsipper som årsregnskapet for 2014 med mindre annet er oppgitt.

Det er ingen endringer i regnskapsprinsipper i 1. kvartal som har hatt vesentlig betydning for det avlagte kvartalsregnskapet.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2014. Dette fås ved henvendelse til KLPs hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, eller på klp.no.

Note 2 VERDIENDRING EIENDOMSINVESTERINGER

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterselskaper er verdivurdert pr. 31.03.2015.

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Verdiregulering inkludert valutaendringer	353	-209	1 518
Valutasikring	307	166	-686
Netto verdiregulering inkludert valutasikring	660	-43	832

Note 3 PREMIEINNTEKTER FOR EGEN REGNING

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Forfalte premier, brutto	5 913	4 612	32 283
- Avgitte gjenforsikringspremier	0	0	-3
Overføring av premiereserve fra andre	10 035	21 580	30 175
Sum premieinntekter	15 948	26 192	62 454

Note 4 ERSTATNINGER

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Utbetalte erstatninger	3 649	3 108	13 629
Endring i erstatningsavsetninger	-4	8	4
Overføring av premiereserve til andre	126	4 106	4 364
Sum erstatninger	3 771	7 222	17 996

Note 5 FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER

Millioner kroner	1. kvartal 2015	1. kvartal 2014	Året 2014
Personalkostnader	136	128	433
Avskrivninger og nedskrivninger	18	20	79
Andre driftskostnader	72	65	240
Sum forsikringsrelaterede driftskostnader	226	213	752

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter KLP verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedssdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes for aksjer:

- Oslo Børs
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Reuters

Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Reuters.

b) Aksjer (unoterte)

KLP benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje anbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen. Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Selskapet har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSESX) som en tilnærming for unoterte aksjer.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger, så hentes det inn vurderinger fra meglere som benyttes som grunnlag for å estimere en antatt markedspris.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Barclays Capital Indices
- Bloomberg
- Reuters

Barclays Capital Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis stat og foretaksobligasjoner). Deretter benyttes Bloomberg foran Reuters med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg. Sisteprioritet er Reuters.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer - annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. For de papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Ved teoretisk prising benyttes en nullkuponkurve, samt rentedifferansekurver til prisingen. Reuters benyttes som kilde til nullkuponkurven fra 0 til 10 år. Fra 12 år og over benyttes Bloomberg som kilde siden Reuters ikke leverer priser over 10 år. Rentedifferansekurvene mottas fra Nordic Bond Pricing. Disse er basert på innhentede rentedifferansekurver fra flere ulike markedsaktører som blir omarbeidet til en snittkurve.

f) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

g) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter til KLP handles på børs. Reuters benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Reuters er korrekte.

h) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs.

i) Renteswapper

Renteswapper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

j) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke.

Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

Virkelig verdi av utlån uten rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

k) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For utlånene som er til kommuner, fylkeskommuner og kommunalt støttede prosjekter benyttes observerbare rentekurver og kredittrentedifferansekurver i en verdsettelsesmodell som neddiskonterer fremtidig kontantstrøm. Kredittpåslagene som modellberegningene benytter tar utgangspunkt i kvoteringer fra tre ulike kursstillere. Det gjøres en vurdering av kvaliteten i kvoteringene ved å sammenlikne dem innbyrdes og mot forrige mottatte observasjon samt annen markedsinformasjon.

For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurver som direkte-lånene, men kredittmarginen er i utgangspunktet basert på initiell margin. Garantier handles bilateralt og ikke over åpne markeds plasser som for eksempel en børs (OTC) og prises derfor ikke i markedet. Initiell margin det er inngått enighet

om på inngåelsestidspunktet er det beste estimat for markeds-påslag på samme tidspunkt. Kredittverdigheten endrer seg ikke like mye for lånet som for garantisten eller låntaker hver for seg. Låntaker er oftest ikke kredittvurdert av kredittvurderingsbyråer eller banker. Garantisten er enten en kommune eller bank (eller begge deler – triple default lån). Statistiske analyser indikerer at kredittmarginen på garanterte lån svinger mindre enn på ikke-garanterte lån og obligasjoner. Garanterte lån kredittpåslagsjusteres derfor ikke før garantisten har opplevd en signifikant ratingendring siden den initielle marginen ble satt. KLPs utlån med både kommune- og bankgaranti kredittpåslagsjusteres i forhold til initiell margin kun hvis begge garantistene har fått endret kredittrating signifikant siden utbetalingsdatoen.

l) Plasseringer hos kredittinstitusjoner

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

m) Virkelig verdi av ansvarlige lån

For lån notert på børs hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

n) Virkelig verdi av utstedt fondsobligasjon

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

o) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond og fondenes virkelig verdi baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering av selskapene.

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.03.15 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investerings- valgporteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	729	854	9 053	10 280	50	55	9 832	11 189
Opptjente ikke forfalte renter	17	17	199	199	1	1	217	217
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	3 092	3 171	17 661	19 660	87	99	20 839	22 930
Opptjente ikke forfalte renter	64	64	415	415	3	3	482	482
Sum investeringer som holdes til forfall	3 903	4 107	27 327	30 553	141	158	31 370	34 818
OBLIGASJONER								
Norske obligasjoner	1 555	1 737	25 363	28 859	142	164	27 061	30 760
Opptjente ikke forfalte renter	41	41	603	603	4	4	649	649
Utenlandske obligasjonslån	4 177	4 619	54 189	60 563	365	403	58 731	65 585
Opptjente ikke forfalte renter	126	126	1 196	1 196	9	9	1 331	1 331
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	5 900	6 525	81 352	91 220	521	580	87 772	98 325
ØVRIGE UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 873	3 900	0	0	3 873	3 900
Lån med offentlig garanti	0	0	40 402	41 412	0	0	40 402	41 412
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	263	263	0	0	263	263
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	44 538	45 575	0	0	44 538	45 575
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	9 803	10 631	153 216	167 348	662	738	163 680	178 718
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	410	410	4 885	4 885	0	0	5 295	5 295
Utenlandske aksjer	0	0	19 495	19 495	0	0	19 495	19 495
Sum aksjer og andeler	410	410	24 380	24 380	0	0	24 791	24 791
Eiendomsfond	0	0	420	420	0	0	420	420
Norske aksjefond	0	0	47 437	47 437	433	433	47 871	47 871
Utenlandske aksjefond	0	0	6 019	6 019	0	0	6 019	6 019
Sum aksjefondsandeler	0	0	53 876	53 876	433	433	54 310	54 310
Norske alternative investeringer	0	0	1 824	1 824	14	14	1 837	1 837
Utenlandske alternative investeringer	0	0	68	68	0	0	68	68
Sum alternative investeringer	0	0	1 891	1 891	14	14	1 905	1 905

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.03.15 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investerings- valgporteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	4 541	4 541	28 506	28 506	0	0	33 047	33 047
Utenlandske obligasjoner	177	177	20 138	20 138	0	0	20 315	20 315
Opptjente ikke forfalte renter	43	43	409	409	0	0	451	451
Norske obligasjonsfond	1 882	1 882	43 798	43 798	593	593	46 273	46 273
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	12 420	12 420	0	0	12 420	12 420
Opptjente ikke forfalte renter	5	5	76	76	3	3	84	84
Norske sertifikater	757	757	6 254	6 254	0	0	7 011	7 011
Opptjente ikke forfalte renter	6	6	19	19	0	0	25	25
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	7 411	7 411	111 620	111 620	596	596	119 627	119 627
Norske utlån og fordringer	613	613	9 891	9 891	21	21	10 525	10 525
Utenlandske utlån og fordringer	150	150	3 274	3 274	32	32	3 455	3 455
Sum utlån og fordringer	763	763	13 165	13 165	53	53	13 980	13 980
DERIVATER								
Renteswapper	449	449	528	528	2	2	979	979
Aksjeopsjoner	0	0	350	350	3	3	353	353
Valutaterminer	0	0	194	194	1	1	194	194
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	449	449	1 072	1 072	5	5	1 527	1 527
Andre finansielle eiendeler	0	0	1 114	1 114	4	4	1 118	1 118
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	9 033	9 033	207 118	207 118	1 105	1 105	217 256	217 256
FORPLIKTELSER								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	925	925	0	0	925	925
Valutaterminer	5	5	3 184	3 184	4	4	3 193	3 193
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	5	5	4 109	4 109	4	4	4 119	4 119

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.03.15 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investerings- valgporteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Evigvarende ansvarlig lånekapital	3 377	3 442	0	0	0	0	3 377	3 442
Fondsobligasjoner	1 386	1 391	0	0	0	0	1 386	1 391
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 764	4 833	0	0	0	0	4 764	4 833
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money	0	0	0	0	2	2	2	2
Utenlandske call money	310	310	478	478	2	2	790	790
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	310	310	478	478	4	4	792	792

31.03.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	731	806	10 722	11 538	69	73	11 522	12 417
Opptjente ikke forfalte renter	17	17	270	270	2	2	289	289
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	2 899	3 012	15 828	16 902	84	91	18 811	20 004
Opptjente ikke forfalte renter	62	62	501	501	3	3	566	566
Sum investeringer som holdes til forfall	3 709	3 896	27 322	29 212	158	169	31 188	33 277
OBLIGASJONER								
Norske obligasjoner	1 363	1 457	24 062	25 882	129	141	25 554	27 480
Opptjente ikke forfalte renter	38	38	569	569	4	4	611	611
Utenlandske obligasjonslån	3 944	4 158	42 641	45 397	305	328	46 890	49 883
Opptjente ikke forfalte renter	127	127	1 006	1 006	7	7	1 140	1 140
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	5 472	5 779	68 278	72 854	445	480	74 195	79 114
ØVRIGE UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	6 864	6 869	0	0	6 864	6 869
Lån med offentlig garanti	0	0	28 677	29 043	0	0	28 677	29 043
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	230	230	0	0	230	230
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	35 771	36 143	0	0	35 771	36 143
Sum finansielle eiendeler regnskapsført til amortisert kost	9 180	9 676	131 370	138 208	603	649	141 154	148 533

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	318	318	3 860	3 860	0	0	4 177	4 177
Utenlandske aksjer	0	0	12 916	12 916	0	0	12 916	12 916
Sum aksjer og andeler	318	318	16 775	16 775	0	0	17 093	17 093
Eiendomsfond	0	0	617	617	0	0	617	617
Norske aksjefond	0	0	31 454	31 454	324	324	31 778	31 778
Utenlandske aksjefond	0	0	4 300	4 300	0	0	4 300	4 300
Sum aksjefondsandeler	0	0	36 370	36 370	324	324	36 694	36 694
Norske alternative investeringer	0	0	1 760	1 760	13	13	1 773	1 773
Utenlandske alternative investeringer	0	0	4	4	0	0	4	4
Sum alternative investeringer	0	0	1 764	1 764	13	13	1 777	1 777
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	3 283	3 283	29 526	29 526	0	0	32 808	32 808
Utenlandske obligasjoner	163	163	13 098	13 098	0	0	13 261	13 261
Opptjente ikke forfalte renter	40	40	456	456	0	0	496	496
Norske obligasjonsfond	802	802	34 880	34 880	559	559	36 241	36 241
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	11 612	11 612	0	0	11 612	11 612
Opptjente ikke forfalte renter	3	3	80	80	3	3	86	86
Norske sertifikater	578	578	8 827	8 827	0	0	9 406	9 406
Opptjente ikke forfalte renter	7	7	59	59	0	0	66	66
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4 876	4 876	98 537	98 537	562	562	103 975	103 975
Norske utlån og fordringer	253	253	8 674	8 674	53	53	8 981	8 981
Utenlandske utlån og fordringer	139	139	1 834	1 834	10	10	1 983	1 983
Sum utlån og fordringer	392	392	10 508	10 508	63	63	10 963	10 963
DERIVATER								
Renteswapper	9	9	477	477	0	0	486	486
Aksjeopsjoner	0	0	111	111	1	1	112	112
Valutaterminer	1	1	395	395	1	1	397	397
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	10	10	983	983	2	2	995	995
Andre finansielle eiendeler	1	1	2 117	2 117	8	8	2 126	2 126
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	5 597	5 597	167 055	167 055	972	972	173 624	173 624

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FORPLIKTELSER								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	284	284	0	0	284	284
Valutaterminer	0	0	474	474	3	3	477	477
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	759	759	3	3	761	761
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Evigvarende ansvarlig lånekapital	3 159	3 255	0	0	0	0	3 159	3 255
Fondsobligasjoner	941	952	0	0	0	0	941	952
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 100	4 207	0	0	0	0	4 100	4 207
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money	0	0	279	279	0	0	279	279
Utenlandske call money	2	2	467	467	0	0	470	470
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	2	2	747	747	0	0	749	749

31.12.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investerings- valgporteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	730	855	9 054	10 339	50	56	9 834	11 250
Opptjente ikke forfalte renter	23	23	200	200	1	1	223	223
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	3 130	3 230	16 549	18 510	87	100	19 765	21 839
Opptjente ikke forfalte renter	55	55	256	256	2	2	312	312
Sum investeringer som holdes til forfall	3 937	4 163	26 058	29 304	139	158	30 134	33 625
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	1 495	1 686	24 620	28 217	138	161	26 253	30 064
Opptjente ikke forfalte renter	40	40	682	682	3	3	725	725
Utenlandske obligasjonslån	4 133	4 586	52 951	59 640	365	413	57 449	64 639
Opptjente ikke forfalte renter	88	88	1 108	1 108	8	8	1 203	1 203
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	5 756	6 400	79 360	89 646	515	585	85 631	96 631
ØVRIGE UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	4 076	4 090	0	0	4 076	4 090
Lån med offentlig garanti	0	0	37 695	38 643	0	0	37 695	38 643
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	205	205	0	0	205	205
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	41 976	42 938	0	0	41 976	42 938
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	9 694	10 563	147 393	161 889	654	743	157 741	173 194

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investerings- valgporteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	329	329	4 630	4 630	0	0	4 959	4 959
Utenlandske aksjer	0	0	19 605	19 605	0	0	19 605	19 605
Sum aksjer og andeler	329	329	24 236	24 236	0	0	24 564	24 564
Eiendomsfond	0	0	493	493	0	0	493	493
Norske aksjefond	0	0	43 422	43 422	400	400	43 822	43 822
Utenlandske aksjefond	0	0	5 758	5 758	0	0	5 758	5 758
Sum aksjefondsandeler	0	0	49 673	49 673	400	400	50 073	50 073
Norske alternative investeringer	0	0	1 794	1 794	13	13	1 807	1 807
Utenlandske alternative investeringer	0	0	81	81	0	0	81	81
Sum alternative investeringer	0	0	1 875	1 875	13	13	1 888	1 888
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	4 636	4 636	28 626	28 626	0	0	33 262	33 262
Utenlandske obligasjoner	203	203	18 232	18 232	0	0	18 434	18 434
Opptjente ikke forfalte renter	41	41	484	484	0	0	525	525
Norske obligasjonsfond	1 765	1 765	41 640	41 640	599	599	44 004	44 004
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	12 172	12 172	0	0	12 172	12 172
Norske sertifikater	557	557	3 910	3 910	0	0	4 467	4 467
Opptjente ikke forfalte renter	5	5	12	12	0	0	17	17
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	7 206	7 206	105 076	105 076	599	599	112 882	112 882
Norske utlån og fordringer	461	461	8 120	8 120	11	11	8 593	8 593
Utenlandske utlån og fordringer	165	165	7 660	7 660	17	17	7 842	7 842
Sum utlån og fordringer	626	626	15 780	15 780	28	28	16 434	16 434
DERIVATER								
Renteswapper	312	312	415	415	1	1	727	727
Aksjeopsjoner	0	0	424	424	3	3	427	427
Valutaterminer	0	0	370	370	3	3	373	373
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	312	312	1 208	1 208	7	7	1 527	1 527
Andre finansielle eiendeler	16	16	101	101	0	0	117	117
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	8 489	8 489	197 949	197 949	1 047	1 047	207 485	207 485

Note 6 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Balanse- ført verdi	Virkelig verdi	Balanse- ført verdi	Virkelig verdi	Balanse- ført verdi	Virkelig verdi	Balanse- ført verdi	Virkelig verdi
FORPLIKTELSER								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	748	748	0	0	748	748
Valutaterminer	10	10	7 615	7 615	27	27	7 652	7 652
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	10	10	8 363	8 363	27	27	8 400	8 400
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Evigvarende ansvarlig lånekapital	3 423	3 508	0	0	0	0	3 423	3 508
Fondsobligasjoner	1 253	1 262	0	0	0	0	1 253	1 262
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 676	4 770	0	0	0	0	4 676	4 770
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Utenlandske call money	186	186	527	527	2	2	715	715
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	186	186	527	527	2	2	715	715

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI

31.03.15 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 927	5 484	0	7 411
Sertifikater	0	764	0	764
Obligasjoner	40	4 720	0	4 760
Obligasjonsfond	1 887	0	0	1 887
Utlån og fordringer	391	371	0	763
Aksjer og andeler	0	404	6	410
Aksjer	0	404	6	410
Finansielle derivater	0	449	0	449
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	7 493	1 534	6	9 033

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.03.15 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	76 234	35 385	0	111 620
Sertifikater	4 176	2 097	0	6 273
Obligasjoner	15 765	33 288	0	49 053
Obligasjonsfond	56 293	0	0	56 293
Utlån og fordringer	9 247	3 918	0	13 165
Aksjer og andeler	72 357	1 445	6 346	80 148
Aksjer	22 232	958	959	24 149
Aksjefond	50 125	0	0	50 125
Eiendomsfond	0	420	0	420
Spesialfond	0	68	0	68
Private Equity	0	0	5 387	5 387
Finansielle derivater	0	1 072	0	1 072
Andre finansielle eiendeler	0	1 114	0	1 114
Sum kollektivporteføljen	191 513	9 259	6 346	207 118
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	596	0	0	596
Obligasjonsfond	596	0	0	596
Utlån og fordringer	53	0	0	53
Aksjer og andeler	433	13	0	447
Aksjefond	433	0	0	433
Spesialfond	0	13	0	13
Finansielle derivater	0	5	0	5
Andre finansielle eiendeler	0	5	0	5
Sum investeringsvalgporteføljen	1 082	23	0	1 105
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	200 088	10 816	6 352	217 256
INVESTERINGSEIENDOM				
Selskapsporteføljen	0	0	881	881
Sum investeringseiendom	0	0	881	881

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.03.15 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	5	0	5
Gjeld til kredittinstitusjoner	310	0	0	310
Sum selskapsporteføljen	310	5	0	315
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	4 109	0	4 109
Gjeld til kredittinstitusjoner	478	0	0	478
Sum kollektivporteføljen	478	4 109	0	4 587
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	4	0	4
Gjeld til kredittinstitusjoner	4	0	0	4
Sum investeringsvalgporteføljen	4	4	0	8
Sum finansielle forpliktelser som regnskapsføres til virkelig verdi	792	4 119	0	4 910

31.03.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	842	4 035	0	4 876
Sertifikater	0	585	0	585
Obligasjoner	36	3 449	0	3 485
Obligasjonsfond	806	0	0	806
Utlån og fordringer	310	82	0	392
Aksjer og andeler	0	310	8	318
Aksjer	0	310	8	318
Finansielle derivater	0	10	0	10
Andre finansielle eiendeler	0	1	0	1
Sum selskapsporteføljen	1 171	4 418	8	5 597

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	60 356	38 181	0	98 537
Sertifikater	4 211	4 675	0	8 886
Obligasjoner	9 574	33 506	0	43 080
Obligasjonsfond	46 571	0	0	46 571
Utlån og fordringer	6 820	3 688	0	10 508
Aksjer og andeler	47 877	2 390	4 642	54 910
Aksjer	15 837	10	681	16 528
Aksjefond	32 041	0	0	32 041
Eiendomsfond	0	617	0	617
Spesialfond	0	1 764	0	1 764
Private Equity	0	0	3 961	3 961
Finansielle derivater	0	983	0	983
Andre finansielle eiendeler	0	2 117	0	2 117
Sum kollektivporteføljen	118 021	44 392	4 642	167 055
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	562	0	0	562
Obligasjonsfond	562	0	0	562
Utlån og fordringer	63	0	0	63
Aksjer og andeler	324	13	0	337
Aksjefond	324	0	0	324
Spesialfond	0	13	0	13
Finansielle derivater	0	2	0	2
Andre finansielle eiendeler	0	8	0	8
Sum investeringsvalgporteføljen	949	23	0	972
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	120 141	48 833	4 650	173 624
INVESTERINGSEIENDOM				
Selskapsporteføljen	0	0	882	882
Sum investeringseiendom	0	0	882	882

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.03.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	0	0	2
Sum selskapsporteføljen	2	0	0	2
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	759	0	759
Gjeld til kredittinstitusjoner	747	0	0	747
Sum kollektivporteføljen	747	759	0	1 505
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	3	0	3
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	0	3	0	3
Sum finansielle forpliktelser som regnskapsføres til virkelig verdi	749	761	0	1 510

31.12.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 805	5 402	0	7 206
Sertifikater	0	562	0	562
Obligasjoner	40	4 840	0	4 880
Obligasjonsfond	1 765	0	0	1 765
Utlån og fordringer	384	242	0	626
Aksjer og andeler	0	323	6	329
Aksjer	0	323	6	329
Finansielle derivater	0	312	0	312
Andre finansielle eiendeler	0	16	0	16
Sum selskapsporteføljen	2 213	6 270	6	8 489

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	70 443	34 633	0	105 076
Sertifikater	2 314	1 608	0	3 922
Obligasjoner	14 317	33 025	0	47 342
Obligasjonsfond	53 812	0	0	53 812
Utlån og fordringer	12 800	2 980	0	15 780
Aksjer og andeler	66 149	3 361	6 274	75 784
Aksjer	22 047	993	958	23 998
Aksjefond	44 102	0	0	44 102
Eiendomsfond	0	493	0	493
Spesialfond	0	1 875	0	1 875
Private Equity	0	0	5 316	5 316
Finansielle derivater	0	1 208	0	1 208
Andre finansielle eiendeler	0	101	0	101
Sum kollektivporteføljen	153 130	38 545	6 274	197 949
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	599	0	0	599
Obligasjonsfond	599	0	0	599
Utlån og fordringer	28	0	0	28
Aksjer og andeler	400	13	0	413
Aksjefond	400	0	0	400
Spesialfond	0	13	0	13
Finansielle derivater	0	7	0	7
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 027	20	0	1 047
Sum finansielle eiendeler som regnskapsføres til virkelig verdi	156 370	44 836	6 280	207 485
INVESTERINGSEIENDOM				
Selskapsporteføljen	0	0	890	890
Sum investeringseiendom	0	0	890	890

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	10	0	10
Gjeld til kredittinstitusjoner	186	0	0	186
Sum selskapsporteføljen	186	10	0	196
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	8 363	0	8 363
Gjeld til kredittinstitusjoner	527	0	0	527
Sum kollektivporteføljen	527	8 363	0	8 890
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	27	0	27
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	0	0	2
Sum investeringsvalgporteføljen	2	27	0	29
Sum finansielle forpliktelser som regnskapsføres til virkelig verdi	715	8 400	0	9 115

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte Selskapsporteføljen	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	6	8	8
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	0	0	-2
Utgående balanse 31.03/31.12	6	8	6
Realisert gevinst/tap	0	0	0

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte Kollektivporteføljen	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	958	681	681
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	136
Urealiserte endringer	1	1	141
Utgående balanse 31.03/31.12	959	681	958
Realisert gevinst/tap	0	0	0

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

Endringer i nivå 3, Private Equity Kollektivporteføljen	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	5 316	3 632	3 632
Solgt	-127	-156	-674
Kjøpt	331	271	1 087
Urealiserte endringer	-134	213	1 273
Utgående balanse 31.03/31.12	5 387	3 961	5 316
Realisert gevinst/tap	14	42	182

Endringer i nivå 3, Investerings eiendom Selskapsporteføljen	Bokført verdi 31.03.2015	Bokført verdi 31.03.2014	Bokført verdi 31.12.2014
Inngående balanse 01.01	890	947	947
Solgt	0	0	-2
Kjøpt	0	4	4
Urealiserte endringer	-9	-69	-59
Utgående balanse 31.03/31.12	881	882	890
Realisert gevinst/tap	0	0	0
Sum nivå 3	7 233	5 532	7 170

Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet på de ulike porteføljene.

Beløpene i nivåfordelingen finner man igjen i balansen, under de ulike porteføljenes fordeling av finansielle instrumenter til virkelig verdi, investeringseiendom og aksjer og andeler i eiendomsdatterselskaper (her samlet omtalt som investerings eiendom). Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet på kollektivporteføljen.

Note 7 VIRKELIG VERDI HIERARKI (FORTS.)

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2:

Instrumenter i dette nivået anses ikke å ha et aktivt marked. Virkelig verdi hentes fra observerbare markedsdata; dette inkluderer hovedsakelig priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 2 instrumenter henvises det til note 6 for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Nivå 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes på markeder som anses som inaktivt. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger, hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP er unoterte aksjer og private equity investeringer. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 3 instrumenter henvises det til note 6 for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 6, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Den nivåbaserte fordelingen for disse postene vil være som følger: eiendeler klassifisert som hold til forfall vil inngå i nivå 1, utlån, og lån og fordringer vil inngå i nivå 2. Forpliktelser, målt til amortisert kost, vil være fordelt på følgende vis; ansvarlige lån fordelt i nivå 1 og i nivå 2, fondsobligasjonslånet vil vært fordelt i nivå 2, gjeld til kredittinstitusjoner vil vært fordelt i nivå 1. For informasjon vedrørende prising av disse rentepapirene henvises det til note 6.

På verdipapirene som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort en sensitivitetsanalyse, en endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring i verdien på 2 587 millioner kroner per 31.03.2015 på eiendelene i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsakelig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

I perioden mellom 01.01.2015 til 31.03.2015 er det for aksjer flyttet 20 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2, og 30 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 1. For rentepapirer er det flyttet 25 006 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 1. Den store flyttingen skyldes kjøp av prisingstjenester fra ekstern leverandør, noe som gir en uavhengig vurdering og sikrer bred tilgang til priskilder. Det er ikke blitt gjort noen flyttinger til nivå 3 i perioden. Endringer i nivå på de verdipapirene det gjelder skyldes henholdsvis endring i likviditet for egenkapitalinstrumenter og bedre prisinformasjon på gjeldsinstrumenter og omsetning.

Note 8 PRESENTASJON AV EIENDELER OG GJELD SOM ER GJENSTAND FOR NETTO OPPGJØR

31.03.15 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	1 527	0	1 527	-481	-792	301
Sum	1 527	0	1 527	-481	-792	301
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER						
Sum eiendeler kollektivporteføljen	1 072	0	1 072	-480	-478	159
Sum eiendeler selskapsporteføljen	449	0	449	0	-310	140
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	5	0	5	-1	-4	2
Sum	1 527	0	1 527	-481	-792	301
GJELD						
Finansielle derivater	4 119	0	4 119	-481	-3 249	445
Sum	4 119	0	4 119	-481	-3 249	445
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD						
Sum gjeld kollektivporteføljen	4 109	0	4 109	-480	-3 241	443
Sum gjeld selskapsporteføljen	5	0	5	0	-3	2
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	4	0	4	-1	-5	0
Sum	4 119	0	4 119	-481	-3 249	445

31.03.14 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	995	0	995	-180	-745	88
Sum	995	0	995	-180	-745	88
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER						
Sum eiendeler kollektivporteføljen	983	0	983	-229	-745	27
Sum eiendeler selskapsporteføljen	10	0	10	50	0	60
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	2	0	2	0	0	2
Sum	995	0	995	-180	-745	88
GJELD						
Finansielle derivater	761	0	761	-180	-593	30
Sum	761	0	761	-180	-593	30
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD						
Sum gjeld kollektivporteføljen	759	0	759	-229	-546	22
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	50	-41	9
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	3	0	3	0	-5	0
Sum	761	0	761	-180	-593	30

Note 8 PRESENTASJON AV EIENDELER OG GJELD SOM ER GJENSTAND FOR NETTO OPPGJØR (FORTS.)

31.12.14 Millioner kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
				Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	1 527	0	1 527	-733	-715	291
Sum	1 527	0	1 527	-733	-715	291
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER						
Sum eiendeler kollektivporteføljen	1 208	0	1 208	-730	-527	164
Sum eiendeler selskapsporteføljen	312	0	312	0	-186	125
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	7	0	7	-3	-2	2
Sum	1 527	0	1 527	-733	-715	291
GJELD						
Finansielle derivater	8 400	0	8 400	-733	-6 888	794
Sum	8 400	0	8 400	-733	-6 888	794
PORTEFØLJEFORDELT GJELD						
Sum gjeld kollektivporteføljen	8 363	0	8 363	-730	-6 859	790
Sum gjeld selskapsporteføljen	10	0	10	0	-9	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	27	0	27	-3	-20	4
Sum	8 400	0	8 400	-733	-6 888	794

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av netting avtaler i KLP; hvilke muligheter KLP har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike netting avtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner i balansen, samt en ytterligere tabell med tilsvarende informasjon sortert på de ulike porteføljene i selskapet.

Note 9 FORPLIKTELSER

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	1 934	3 358	106
Forskuddstrekk pensjonsordning	298	241	286
Leverandørgjeld	5	6	18
Derivater	4 119	761	8 400
Gjeld til kredittinstitusjoner	792	749	715
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	2 545	280	4 066
Øvrige kortsiktige forpliktelser	99	44	47
Sum forpliktelser	9 791	5 439	13 638

Note 10 FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Millioner kroner	31.03.15	31.03.14	31.12.14
Premiereserve - ordinær tariff	343 568	298 855	329 601
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	10 083	8 974	10 322
Tilleggsavsetninger	17 013	12 412	17 013
Kursreguleringsfond	24 104	12 175	19 522
Andre avsetninger	185	227	223
Udisponert resultat til forsikringskontrakter i kollektivporteføljen	1 380	696	0
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser	396 334	333 339	376 681
Premiereserve - ordinær tariff	1 665	1 620	1 639
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	192	130	191
Tilleggsavsetninger	91	83	91
Udisponert resultat til forsikringskontrakter i investeringsvalgporteføljen	33	7	0
Sum forsikringsforpliktelser - investeringsvalgporteføljen	1 980	1 841	1 921

All post sendes til

Kommunal Landspensjonskasse,
Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Elektroniske henvendelser:
klp.no/kontakt

www.klp.no

Organisasjonsnr.: 938 708 606

Hovedkontor Oslo

Besøksadresse:
Dronning Eufemias gate 10, Oslo
Sentralbord: 05554
Faks: 22 03 36 00

Regionskontor Bergen

Besøksadresse:
Vågsallmenningen 16, Bergen
Kundesenter: 05554
Faks: 55 54 85 90